

3. REGULACIÓ LEGISLATIVA I DESENVOLUPAMENT REGLAMENTARI

3.1. NORMATIVA ESTATAL: LA LLEI ORGÀNICA 4/1997, DE 4 D'AGOST I EL SEU REGLAMENT DE DESENVOLUPAMENT I EXECUCIÓ, EL REIAL DECRET 596/1999, DE 16 D'ABRIL

El preàmbul de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, estableix que les garanties que introdueix aquesta parteixen de l'establiment d'un règim d'autorització prèvia a la instal·lació de videocàmeres, inspirat en el principi de proporcionalitat, en la seva doble versió d'idoneïtat i intervenció mínima. L'autorització de les videocàmeres fixes es concedirà per l'òrgan administratiu que es determina a l'efecte, previ informe preceptiu que serà vinculant si és negatiu d'una Comissió que presidirà el President del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Autònoma corresponent, i en la qual la presència de membres dependents de l'Administració autoritzant no podrà ser majoritària. La Llei també preveu per a la instal·lació de videocàmeres mòbils la necessària autorització de l'òrgan designat a l'efecte, excepte en situacions d'urgència o que sigui impossible obtenir a temps l'autorització, que es procedirà a comunicar el seu ús a l'autoritat policial i a la Comissió.

L'exigència d'aquest procediment es produeix amb la finalitat de controlar l'activitat que es dur a terme i acotar-la dins els límits establerts per la pròpia Llei i el seu Reglament, en el marc de les mesures dirigides a garantir l'ordre públic i la seguretat ciutadana, amb especial protecció sobre el lliure exercici de drets i llibertats.

3.1.1. Procediment d'autorització

3.1.1.1. Autorització per a la instal·lació de videocàmeres fixes

Des d'un punt de vista formal s'hauria de fer una distinció, segons es tracti de videocàmeres instal·lades per part de :

1. Forces i cossos de seguretat de l'Estat (Policia Nacional i Guàrdia Civil) i Policia Local⁵⁸ (règim general).
2. Policia autonòmica i local amb competències en matèria de protecció de les persones i béns i manteniment de l'ordre públic (règim especial).

1. Forces i cossos de seguretat de l'Estat (Policia Nacional i Guàrdia Civil) i Policia Local (règim general)

Les videocàmeres fixes instal·lades per part de les forces i cossos de seguretat de l'Estat i les corporacions locals seran autoritzades pel delegat del Govern a la comunitat autònoma que es tracti, previ informe preceptiu i vinculant en cas de ser negatiu d'una Comissió que la seva presidència correspondrà al President del Tribunal Superior de Justícia⁵⁹ de la mateixa

⁵⁸ Es subjectaran a aquest procediment aquelles corporacions locals que formen part de comunitats autònomes que no tenen competències pròpies en matèria de protecció de les persones i béns i manteniment de l'ordre públic, d'acord amb allò establert en els corresponents estatuts d'autonomia.

⁵⁹ Inicialment la presidència estava atribuïda a un Magistrat del Tribunal Suprem. El Consell General del Poder Judicial, en el seu Informe del 6 d'agost de 1996 sobre l'Avantprojecte de la Llei, va considerar que la participació de jutges i magistrats en

Comunitat Autònoma i en la qual els membres dependents de l'administració autoritzant no podran ser majoria (art. 3.2 Llei orgànica). En relació amb la composició i el funcionament de la Comissió, així com la participació dels municipis existents en aquesta, cal assenyalar que s'analitzen de forma exhaustiva en el tema referent a les Comissions de Garanties de la Videovigilància.

D'acord amb l'article 3 del Reglament, la sol·licitud per a la instal·lació d'aquestes videocàmeres poden formular-la diverses autoritats:

- 1) El subdelegat del Govern a la província on no radiqui la seu de la Delegació del Govern. A les províncies on tingui la seu la Delegació del Govern i a les comunitats autònomes uniprovincials, el procediment podrà iniciar-se d'ofici.
- 2) El Cap de la Comissaria Provincial de Policia i el Cap de la Comandància de la Guàrdia Civil en les seves respectives demarcacions, per conducte del subdelegat del Govern.
- 3) A les províncies on els responsables policials mencionats anteriorment no existeixin o siguin membres de les Comissions de Garanties de la Videovigilància, la sol·licitud serà formulada pels seus immediats inferiors a través dels mateixos procediments previstos.
- 4) L'Alcalde o, en el seu cas, el regidor competent en matèria de seguretat ciutadana, respecte la policia local del seu municipi.

actiu en òrgans administratius de caire consultiu, relacionats en matèries sensibles des del punt de vista de l'afectació d'un dret o llibertat fonamental i que més endavant seran sotmeses a revisió judicial, pot comprometre la imatge externa d'imparcialitat de l'Administració de Justícia.

La sol.licitud es dirigirà al delegat del Govern a la Comunitat Autònoma que es tracti i haurà de contenir una sèrie de requisits :

- a) Identificació del sol.licitant.
- b) Motius que la justifiquen.
- c) Definició genèrica de l'àmbit físic susceptible de ser gravat.
- d) Necessitat o no de gravar sons amb subjecció a les limitacions legalment establertes.
- e) Qualificació de les persones encarregades de l'explotació del sistema de tractament de les imatges i sons.
- f) Tipus de càmera i les seves condicions tècniques.
- g) Període de temps en el que es pretenguin efectuar les gravacions.

Segons Bauzá Martorell⁶⁰, com és lògic, la omisió d'alguna d'aquestes dades dóna lloc a la subsanació de defectes. Per tant, a falta d'una regulació en aquest text legal s'haurà d'acudir al règim supletori previst en l'article 71 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Amb posterioritat a aquest tràmit, el delegat del Govern haurà de remetre d'immediat la sol.licitud a la Comissió de Garanties de la Videovigilància corresponent perquè, en el termini màxim d'un mes comptat a partir de la recepció d'aquesta, emeti un informe preceptiu sobre la sol.licitud d'instal.lació fixa de videocàmeres (art. 4 Reglament). Si l'informe de la Comissió considera

⁶⁰ BAUZÁ MARTORELL, F. J. *Régimen jurídico de la videovigilancia*. Madrid: Marcial Pons, 2004.

que la sol·licitud vulnera els criteris de l'article 4 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, no podrà autoritzar-se la instal·lació. Recordem que aquests criteris consisteixen en : a) assegurar la protecció dels edificis, instal·lacions públiques i els seus accessos, b) salvaguardar les instal·lacions útils per la defensa nacional, c) constatar infraccions a la seguretat ciutadana, d) prevenir la causació de danys a les persones i béns.

En el termini màxim de dos mesos comptats a partir del dia següent al de la presentació de la sol·licitud, el delegat del Govern notificarà la resolució motivada⁶¹ que tindrà en tot cas caràcter revocable i contindrà, com a mínim, totes les limitacions o condicions d'ús establertes en la Llei. En particular, la prohibició de prendre sons, excepte quan concorri un risc concret i precís, així com les dades referents a la qualificació de les persones encarregades de l'exploració del sistema de tractament d'imatges i sons i les mesures a adoptar per garantir el respecte de les disposicions legals vigents. També haurà de precisar genèricament l'àmbit físic susceptible de ser gravat, el tipus de càmera, les seves especificacions tècniques i la duració de l'autorització, la qual tindrà una vigència màxima d'un any, termini en el qual haurà de sol·licitar-se una renovació. Si transcorregut aquest termini no s'hagués dictat resolució, l'autorització s'entendrà denegada⁶². La resolució del delegat del Govern

⁶¹ Vegeu entre d'altres, les Sentències del Tribunal Constitucional núms. 13/1985, de 31 de gener (RTC 1985/13); 98/1986, de 10 de juliol (RTC 1986/98); 85/1994, de 14 de març (RTC 1994/85); i 170/1996, de 29 d'octubre (RTC 1996/170), en les quals s'exigeix que tota resolució que limiti o restringeixi l'exercici d'un dret fonamental ha d'estar motivada.

⁶² Inicialment el Projecte de Llei partia d'un règim de silenci administratiu positiu, de forma que si no es dictava cap resolució per part de l'òrgan administratiu es considerava que l'autorització s'havia atorgat. Fruit de les consideracions que va

posarà fi a la via administrativa i contra aquesta podrà interposar-se potestativament recurs de reposició o impugnar-se directament davant l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu (art. 5 Reglament).

Així doncs, aquelles comunitats autònomes que no tinguin competències en matèria de protecció de les persones i béns i manteniment de l'ordre públic s'acolliran al règim jurídic esmentat anteriorment, i serà també el delegat del Govern l'òrgan encarregat d'autoritzar la instal·lació de videocàmeres per part de les policies locals.

2. Policia autonòmica i local amb competències en matèria de protecció de les persones i béns i manteniment de l'ordre públic (règim especial)

Les comunitats autònomes que tinguin competències en matèria de protecció de persones i béns i de manteniment de l'ordre públic com és el cas de Catalunya (art. 13.2 a) Estatut d'Autonomia de Catalunya) podran dictar, d'acord amb els seus corresponents estatuts d'autonomia i amb allò que estableix la Llei, les disposicions necessàries per regular i autoritzar la utilització de videocàmeres per part de les seves forces policials i per les dependents de les corporacions locals radicades en el seu territori, la custòdia de les

realitzar el Consell General del Poder Judicial en contra d'aquest plantejament, per considerar que un acte administratiu que afecta als drets fonamentals requereix d'una decisió motivada de la proporcionalitat de la mesura, es va procedir a modificar el text de la Llei, de forma que actualment el silenci administratiu és negatiu en aquells casos que no s'hagi dictat una resolució.

gravacions obtingudes, la responsabilitat sobre el seu ulterior destí i les peticions d'accés i cancel·lació d'aquestes (disposició addicional primera Llei orgànica).

Respecte aquesta formulació, com bé considera Barcelona Llop⁶³ cal preguntar-nos a quines comunitats autònomes fa referència la Llei, ja que només Catalunya (art. 13 Llei orgànica 4/1979, de 18 de desembre, per la qual s'aprova l'Estatut d'Autonomia de Catalunya)⁶⁴ i el País Basc (art. 17 Llei orgànica 3/1979, de 18 de desembre, per la qual s'aprova l'Estatut d'Autonomia del País Basc⁶⁵) tenen assumides estatutàriament i de forma expressa competències en matèria de protecció de persones i béns i manteniment de l'ordre públic. Però no només aquestes disposen de policia pròpia, ja que Navarra també en té i, en canvi, estatutàriament no té assumides les competències citades anteriorment (art. 51 Llei orgànica 13/1982, de 10 d'agost, per la qual s'aprova l'Estatut de Reintegració i Amillorament del Règim Foral de Navarra⁶⁶). A més, en termes estatutaris, Galícia (art. 27.25 Llei orgànica 1/1981, de 6 d'abril, per la qual s'aprova l'Estatut d'Autonomia de Galícia⁶⁷), València (art. 36 Llei orgànica 5/1982, d'1 de juliol, per la qual s'aprova l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana⁶⁸), Andalusia (art. 14 Llei orgànica 6/1981, de 30 de desembre, per la qual s'aprova l'Estatut

⁶³ BARCELONA LLOP, J. "A propósito de la Ley Orgánica 4/1997, de 4 de agosto, llamada de videovigilancia". *Actualidad Administrativa*, núm. 13 (1998): 205-215.

⁶⁴ BOE núm. 306, de 22 de desembre de 1979.

⁶⁵ BOE núm. 306, de 22 de desembre de 1979.

⁶⁶ BOE núm. 195, de 16 d'agost de 1982.

⁶⁷ BOE núm. 101, de 28 d'abril de 1981.

⁶⁸ BOE núm. 164, de 10 de juliol de 1982.

d'Autonomia d'Andalusia⁶⁹) i Canàries (art. 34.2 Llei orgànica 10/1982, de 10 d'agost, per la qual s'aprova l'Estatut d'Autonomia de Canàries⁷⁰) podrien crear un cos territorial propi de policia, encara que no s'hagi fet.

En conseqüència, les comunitats autònomes competents per autoritzar la utilització de videocàmeres podran regular la composició i el funcionament de la Comissió prevista en l'article 3 de la Llei, amb especial subjecció als principis de presidència judicial i prohibició de majoria de l'Administració autoritzant. Aquesta Comissió, que serà anomenada "*Comissió de Garanties de la Videovigilància*", tindrà com a àmbit d'actuació la seva respectiva Comunitat Autònoma, prèvia subscripció del corresponent conveni de col.laboració a l'efecte entre l'Administració General de l'Estat i la de la Comunitat Autònoma (disposició addicional sisena del Reglament).

⁶⁹ BOE núm. 9, d'11 de gener de 1982.

⁷⁰ BOE núm. 195, de 16 d'agost de 1982.

3.1.1.2. Autorització per a l'ús de videocàmeres mòbils. Autorització urgent

Els comandaments operatius de les forces i cossos de seguretat de l'Estat, pel conducte reglamentari, i l'Alcalde o el regidor competent en matèria de seguretat ciutadana, respecte a la policia local del seu municipi, podran formular la sol·licitud per a l'ús de videocàmeres mòbils (art. 6 Reglament). Respecte aquest tipus de videocàmeres s'han de diferenciar dos supòsits :

- a) L'article 5.1 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, estableix que a les vies o llocs públics on s'hagi autoritzat la instal·lació de videocàmeres fixes podran utilitzar-se simultàniament altres de caire mòbil i es supeditarà conjuntament la presa d'imatge i so a la concurrència d'un perill concret i al principi de proporcionalitat, en la seva doble versió d'idoneïtat i d'intervenció mínima⁷¹.
- b) En el cas que s'utilitzin videocàmeres mòbils en llocs on no n'hi hagin de fixes, s'estableix que l'òrgan administratiu que emetrà l'autorització per a la instal·lació de videocàmeres mòbils serà el màxim responsable policial de les forces i cossos de seguretat (art. 5.2 Llei orgànica). A les comunitats autònomes uniprovincials i a les províncies on tingui la seva seu la Delegació del Govern, l'autorització per l'ús de videocàmeres mòbils correspondrà al delegat del Govern, mentre que en aquelles províncies on no radiqui la seu de la Delegació del Govern l'autorització

⁷¹ En relació amb aquest apartat sembla deduir-se del text de la llei que no és necessària l'autorització administrativa.

per l'ús de les videocàmeres mòbils correspondrà al subdelegat del Govern.

En el termini màxim d'un mes comptat a partir del dia següent al de la presentació de la sol·licitud es notificarà la resolució motivada, d'acord amb allò previst en l'article 4 de la Llei orgànica 4/1997 (art. 8 Reglament). Si aquesta és autoritzatòria es posarà en coneixement de la Comissió de Garanties de la Videovigilància corresponent en el termini màxim de setanta-dues hores, a comptar des de la seva adopció per qualsevol mitjà telemàtic, informàtic o documental que acrediti la seva recepció. Si transcorregut el termini d'un mes no s'hagués dictat resolució, l'autorització s'entendrà desestimada.

Contra la resolució del subdelegat del Govern podrà interposar-se recurs d'alçada davant el delegat del Govern (art. 114.1 Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999). La resolució d'aquest últim posarà fi a la via administrativa i contra aquesta es podrà interposar potestativament recurs de reposició o impugnar-la directament davant l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu (art. 116.1 Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999).

A diferència de les videocàmeres fixes, en què l'informe preceptiu de la Comissió era previ a l'autorització de l'òrgan administratiu, a les mòbils l'informe de la Comissió és posterior a la resolució motivada que es dicti autoritzant l'ús de les videocàmeres. Aquest informe preceptiu serà vinculant en cas de ser negatiu, tal i com succeeix en les videocàmeres fixes, de forma que

si la Comissió ho considera oportú no s'autoritzarà la instal·lació de la videocàmera.

En casos excepcionals d'urgència màxima o impossibilitat d'obtenir a temps l'autorització indicada⁷², per raó del moment de producció dels fets o de les circumstàncies concurrents, es podran obtenir imatges i sons amb videocàmeres mòbils, donant compte a través d'un informe motivat en el termini de setanta-dues hores al màxim responsable provincial de les forces i cossos de seguretat i a la Comissió de Garanties de la Videovigilància, la qual si ho estima oportú podrà requerir l'entrega del suport físic original i emetre el corresponent informe (art. 5.2 paràgraf tercer Llei orgànica). L'esmentada comunicació a la Comissió l'haurà de realitzar el màxim responsable provincial de les forces i cossos de seguretat. La peculiaritat d'aquest règim jurídic consisteix en què desapareix l'autorització que ha d'emetre l'òrgan administratiu i que s'exigeix per a la instal·lació de videocàmeres fixes i mòbils i es converteix en una simple comunicació a través d'un informe.

⁷² BARCELONA LLOP, J. "A propósito de la Ley Orgánica 4/1997, de 4 de agosto, llamada de videovigilancia". *Actualidad Administrativa*, núm. 13 (1998): 205-215. Aquest autor considera que la substitució dels tràmits jurídics ordinaris pels excepcionals dona lloc a una disminució important de les garanties i alhora dona més facilitats a l'Administració. En opinió de PADRÓS REIG, C. "Videovigilancia y Estado Autonómico. Comentario a propósito de la actividad normativa de despliegue de la Ley Orgánica 4/1997". *Revista de Administración Pública*, núm. 151 (2000): 465-489; l'autorització urgent serà la utilitzada en la majoria de casos ja que davant un perill concret, que només podrà apreciar-se en el moment de produir-se els fets, s'utilitzarà el procediment d'urgència.

La Comissió serà informada quinzenalment de la utilització que es faci de les videocàmeres mòbils i podrà recaptar, en tot moment, el suport de les corresponents gravacions i emetre un informe al respecte (art. 5.3 Llei orgànica). Quan les autoritats competents ho considerin oportú, es podrà demanar un informe a la Comissió sobre l'adequació de qualsevol registre d'imatges i sons obtinguts a través de videocàmeres mòbils als principis que han d'inspirar la seva utilització (art. 5.4 Llei orgànica). En el supòsit que aquest informe de la Comissió fos negatiu, l'autoritat encarregada de la custòdia de la gravació procedirà a la seva destrucció immediata.

3.1.1.3. Renovació de les autoritzacions

Les sol·licituds de renovació de les autoritzacions per a les instal·lacions de videocàmeres fixes o per a la utilització de les mòbils es tramitaran i resoldran pel mateix procediment que l'establert per les autoritzacions inicials, si bé la seva motivació es limitarà a les raons que recomanin la renovació. Només es procedirà a l'atorgament d'aquesta quan subsisteixin o s'agreugin les circumstàncies que van motivar l'atorgament inicial.

Aquelles sol·licituds que s'hagin atorgat pel termini màxim d'un any hauran de formular-se amb dos mesos d'antelació a la seva expiració. La resta haurà de sol·licitar-se amb una antelació mínima d'un mes a la data de venciment de la seva vigència i en cas de ser l'autorització inicial per termini inferior a un mes, amb una antelació mínima a la meitat del temps autoritzat. Si no es formula la

sol·licitud de renovació en els terminis anteriorment assenyalats s'haurà de tramitar com una nova autorització (art. 10 Reglament).

García Álvarez⁷³ sosté que el Tribunal Suprem, amb caràcter general, ha fixat els requisits que ha de reunir una motivació suficient i ha destacat que Jutges i Tribunals han de controlar la legalitat de l'actuació administrativa, així com el sotmetiment d'aquesta als fins que la justifiquen (art. 106.1 Constitució espanyola). L'Administració ve obligada a motivar les resolucions que dicti en l'exercici de les seves facultats a través d'una base fàctica suficientment acreditada i aplicar la normativa jurídica adequada al cas qüestionat, sense pressuposar a través de judicis de valor conclusions no suficientment fonamentades en els oportuns informes que preceptivament ha d'obtenir dels òrgans competents per emetre'ls⁷⁴. No obstant aquesta formulació, es generen considerables dubtes quan es trasllada a l'àmbit dels Jurats d'Expropiació Forçosa, ja que la "dispensa de motivació" sembla ser una de les principals conseqüències de la "presumpció d'acert" atribuïda als esmentats Jurats. Aquesta laxitud contrasta amb la que els Tribunals de Justícia comencen a imposar en altres àmbits tradicionalment reservats a la discrecionalitat tècnica, fins i tot en la típica matèria de personal.

⁷³ GARCÍA ÁLVAREZ, G. "Presunción de certeza, discrecionalidad técnica o pericia de los Jurados de Expropiación". *Revista Aragonesa de Administración Pública*, núm. 9 (1996): 85-147.

⁷⁴ Sentència del Tribunal Suprem de 25 de gener de 1992 (RJ 1992/1342).

3.1.1.4. Registre d'autoritzacions

Cada delegat del Govern crearà un registre on constin totes les autoritzacions per a les instal·lacions fixes de videocàmeres, així com les renovacions d'aquestes (art. 11 Reglament). La inscripció es realitzarà d'ofici i en aquesta hi hauran de constar, com a mínim, les dades referents al titular de l'autorització, la data de la inscripció, el termini de vigència, l'àmbit genèric de la gravació, l'òrgan encarregat de la custòdia, així com la inutilització o destrucció de les gravacions.

El subdelegat del Govern que hagi autoritzat l'ús de les videocàmeres mòbils haurà de comunicar cada resolució autoritzatòria, junt amb les dades bàsiques d'aquesta, al delegat del Govern per la seva inscripció en el registre.

3.1.2. Criteris d'autorització i principis d'utilització

3.1.2.1. Criteris d'autorització

Tant els criteris d'autorització com els principis d'utilització constitueixen inequívocament dos aspectes bàsics i imprescindibles per a la concessió de les autoritzacions en el marc de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost. Ara bé, la definició d'ambdós conceptes no és fàcil. Els principis d'utilització vindrien a configurar el marc genèric en el qual s'ha de realitzar l'activitat autoritzatòria i són en definitiva els principis constitucionals que protegeixen els béns jurídics i limiten el poder punitiu de l'Estat. En canvi, els criteris d'autorització són aquells

requisits exigits pel legislador per tal que es dugui a terme correctament el funcionament de videocàmeres, conforme a les finalitats previstes per la Llei. Així ho preveu l'article 4 de la Llei quan estableix que per autoritzar les instal·lacions fixes de videocàmeres es tindran en compte, conforme al principi de proporcionalitat, els següents criteris:

- a) Assegurar la protecció dels edificis i instal·lacions públiques i els seus accessos.
- b) Salvaguardar les instal·lacions útils per la defensa nacional.
- c) Constatar infraccions a la seguretat ciutadana.
- d) Prevenir la causació de danys a les persones i béns.

Podria realitzar-se una crítica respecte els criteris d'autorització, atès que aquests són tan genèrics que en realitat la Comissió no podria denegar mai l'autorització que se li sol·licita. Per altra banda, és important assenyalar que si l'informe que emet la Comissió per a la instal·lació de videocàmeres fixes considera que la sol·licitud efectuada vulnera els criteris anteriorment citats, no podrà autoritzar-se la instal·lació (art. 3 Llei orgànica).

3.1.2.2. Principis d'utilització

3.1.2.2.1. Principi de proporcionalitat

L'article 6 de la Llei estableix que la utilització de videocàmeres estarà presidida pel principi de proporcionalitat, en la seva doble versió d'idoneïtat i intervenció mínima. En relació amb el principi de proporcionalitat seria necessari fer un anàlisi de la Sentència del Tribunal Constitucional núm. 37/1998, de 17 de febrer (RTC 1998/37), sobre l'aplicació per part de l'autoritat pública de mesures restrictives de drets fonamentals desproporcionades al fi perseguit.

Els fets succeïren el 27 de gener de 1993, data en la qual havia sigut convocada una vaga general a tot Espanya per diversos sindicats. Diversos militants d'aquests sindicats van participar en un piquet informatiu que desenvolupava la seva activitat en la via pública d'un polígon industrial, on s'informava a vianants i altres treballadors que acudien als seus centres de treball, sense que existís cap mena d'alteració de l'ordre públic i dins la més absoluta normalitat. Durant el temps que va durar l'acció del piquet van arribar diversos cotxes patrulla de l'Ertzaintza i a una distància d'entre sis i deu metres diversos policies van fer fotografies i van filmar aquella acció, sense que en cap moment es tinguessin en compte les peticions d'alguns membres del piquet de què cessés la filmació i les fotografies o els seus intents d'identificar-se davant l'Ertzaintza.

En aquesta Sentència, el Tribunal Constitucional considera que el dret a vaga reconegut a l'article 28.2 de la Constitució espanyola "*implica el derecho a requerir de otros la adhesión a la huelga y a participar, dentro del marco legal, en acciones conjuntas dirigidas a tal fin*" (STC núm. 254/1988, de 21 de

desembre (RTC 1998/254) i IITC núms. 71/1992, de 9 de març (RTC 1992/71), i 17/1995, de 24 de gener (RTC 1995/17)) o en altres termes, encaminades a “*recabar la solidaridad de terceros*” (STC núm. 123/1983, de 16 de desembre (RTC 1983/123)).

En general, el dret de vaga inclou “*el derecho de difusión e información sobre la misma*” (SSTC núms. 333/1994, de 19 de desembre (RTC 1994/333) i 40/1995, de 13 de febrer (RTC 1995/40)), integrant-se en el contingut essencial d’aquest dret de vaga el dret a “*difundirla y a hacer publicidad de la misma*” (ITC núm. 158/1994, de 9 de maig (RTC 1994/158)). Així doncs, és patent que qui exerceix la coacció psicològica o pressió moral per estendre la vaga es situa fora el límit de l’àmbit constitucionalment protegit i de l’exercici legítim del dret reconegut a l’article 28.2 de la Constitució espanyola, en primer lloc, perquè limita la llibertat dels demés a continuar treballant i en segon lloc, perquè afecta a altres béns i drets constitucionalment protegits com són la dignitat de les persones i el dret a la integritat física i moral (arts. 10.1 i 15 Constitució espanyola).

El Tribunal Constitucional va destacar que la filmació suposava una dissuasió i obstaculització del lliure exercici del dret de vaga, ja que no es poden minusvalorar els efectes dissuasoris que pot produir en l’ànim de qui pacíficament forma part d’un piquet informatiu, el fet de ser ininterrompudament filmat sense mediar cap mena d’explicació, sense que s’accepti el seu oferiment d’identificació i sobretot sense saber quin ús faran de la filmació les forces de seguretat, i quin tipus de controls existiran sobre aquesta. *De facto*, aquest Tribunal considerava que les circumstàncies concurrents constataven que la filmació va incidir en l’àmbit constitucionalment protegit del dret de vaga i

es va configurar com un obstacle objectivament provat per la plena efectivitat del dret de vaga (STC núm. 52/1995, de 23 de febrer (RTC 1995/52)).

En aquest cas, concorria l'existència d'un bé constitucionalment legítim com és la protecció dels drets i llibertats dels ciutadans i la preservació de la seguretat ciutadana que, en principi, podia justificar l'adopció d'una mesura de control preventiu. No obstant això, s'havia d'analitzar si la mesura concreta restrictiva del dret de vaga resultava constitucionalment proporcionada, donades les circumstàncies específiques del cas i les garanties concretes adoptades en la seva aplicació.

De conformitat amb la doctrina d'aquest Tribunal, la constitucionalitat de qualsevol mesura restrictiva de drets fonamentals ve determinada per l'estricta observança del principi de proporcionalitat. Per això, per comprovar si una mesura restrictiva d'un dret fonamental supera el judici de proporcionalitat és necessari constatar si compleix els tres requisits o condicions següents :

- a) Si tal mesura és susceptible d'aconseguir l'objectiu proposat (judici d'idoneïtat) ;
- b) Si a més és necessària, en el sentit que no existeixi cap altre mesura més moderada per a la consecució de tal propòsit amb igual eficàcia (judici de necessitat) ;
- c) Si aquesta és ponderada o equilibrada, per derivar-se d'ella més beneficis per a l'interès general que perjudicis sobre altres béns o valors en conflicte (judici de proporcionalitat en sentit estricte).

El Tribunal Constitucional considera que no hi ha inconvenient per acceptar que, en principi, la gravació d'imatges pot ser una mesura susceptible d'aconseguir l'objectiu de prevenir desordres capaços de comprometre l'exercici d'altres drets i llibertats dels ciutadans, com igualment és capaç de captar la comissió de fets que poden ser constitutius d'il·lícits penals.

No obstant això, aquest Tribunal considera que no pot apreciar-se, ateses les circumstàncies concurrents, que la gravació de qui tracta d'estendre i fer publicitat de la vaga fos una mesura imprescindible i justificada des de la perspectiva del principi de proporcionalitat. En aquestes circumstàncies, la decisió de filmar l'activitat del piquet informatiu com a mesura preventiva, tot i que constitucionalment és possible, en principi ha de resultar especialment justificada d'acord amb les garanties concretes aplicades per evitar efectes no estrictament necessaris o desproporcionats.

3.1.2.2.2. Principi d'adequació i intervenció mínima

El principi de proporcionalitat determina que la gravació duta a terme compregui les imatges i sons que siguin estrictament necessaris pel compliment de les finalitats legítimes, de manera que només s'utilitzi la videocàmera quan resulti adequada en una situació concreta pel manteniment de la seguretat ciutadana, de conformitat amb allò que estableix la Llei. Aquesta proporcionalitat es concretarà en la seva doble versió: adequació i intervenció mínima.

- a) La idoneïtat determina que només podrà utilitzar-se la videocàmera quan resulti adequat en una situació concreta pel manteniment de la seguretat ciutadana, de conformitat amb allò que estableix la Llei. Aquest principi fa referència a la causalitat de les mesures en relació amb els seus fins i exigeix que les ingerències facilitin l'èxit perseguit en virtut de la seva adequació qualitativa, quantitativa i del seu àmbit subjectiu d'aplicació. El problema consisteix en delimitar la frontera entre les mesures no idònies que han de considerar-se legítimes, des del punt de vista d'aquest principi i aquelles que han d'excloure's per ser inidònies i per tant desproporcionades.
- b) La intervenció mínima exigeix la ponderació, en cada cas, entre la finalitat pretesa i la possible afectació per la utilització de videocàmeres al dret a l'honor, la pròpia imatge i la intimitat de les persones. Per això, malgrat ser la intervenció penal entesa com a últim recurs (*ultima ratio*), en determinats casos i sota l'òptica del principi d'intervenció mínima aquesta pot aminorar els seus efectes recorrent a mesures menys dràstiques, carents en definitiva del grau de lesivitat que el *ius puniendi* de l'Estat porta implícit.

3.1.3. Responsabilitat sobre les gravacions

3.1.3.1. Ús i conservació de les gravacions

La custòdia de les gravacions obtingudes i la responsabilitat sobre el seu ulterior destí, inclosa la seva inutilització o destrucció, seran a càrrec dels òrgans facultats per formular les sol·licituds d'instal·lacions fixes de videocàmeres o la utilització de videocàmeres mòbils, de conformitat amb allò establert en els articles 3 i 6 del Reglament (art. 17 Reglament). Davant aquestes atribucions, la Llei exigeix de forma explícita la deguda reserva, confidencialitat i cura en l'exercici d'aquestes funcions, i donarà lloc a sanció la vulneració o omissió d'aquestes conductes degut a l'estar tipificades com a falta molt greu⁷⁵.

No obstant això, és de justícia assenyalar que tant la Llei com el Reglament ofereixen poques garanties jurídiques al ciutadà respecte la custòdia i responsabilitat d'aquestes gravacions, ja que a la pràctica poden originar-se greus conflictes per una possible manipulació, alteració, sostracció, o còpia de

⁷⁵ Així es preveu a l'article 199 de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal, quan estableix que *"El que revelare secretos ajenos, de los que tenga conocimiento por razón de su oficio o sus relaciones laborales, será castigado con la pena de prisión de uno a tres años y multa de seis a doce meses. El profesional que, con incumplimiento de su obligación de sigilo o reserva, divulgue los secretos de otra persona, será castigado con la pena de prisión de uno a cuatro años, multa de doce a veinticuatro meses e inhabilitación especial para dicha profesión por tiempo de dos a seis años"*.

les gravacions⁷⁶, així com donar-els-hi un destí diferent a allò que pretén la norma. Actualment, amb les noves tecnologies la possibilitat de digitalitzar la veu i editar-la amb programes comercials pot resultar indetectable qualsevol alteració fraudulenta feta amb cura i experiència.

En el cas que les gravacions captin fets que poden ser constitutius d'il·lícits penals, aquestes es posaran a disposició de l'autoritat judicial en el termini màxim de setanta-dues hores des de la seva captació. Si en aquest temps no fos possible redactar el corresponent atestat, els fets es descriuran verbalment a l'autoritat judicial o al Ministeri Fiscal i posteriorment se'ls entregará la gravació en el termini ineludible de setanta-dues hores des de la seva realització. Per contra, si les gravacions capten fets que podrien ser constitutius d'infraccions administratives relacionades amb la seguretat ciutadana es remetran d'immediat a l'òrgan competent per l'inici de l'oportú procediment sancionador (art. 19 Reglament).

Respecte a aquestes gravacions, caldria plantejar-nos si poden quedar excloses del principi d'idoneïtat, el qual determina que només podrà utilitzar-se la videocàmera quan resulti adequat en una situació concreta pel manteniment de la seguretat ciutadana. Segons aquest principi, qualsevol altre gravació que

⁷⁶ En relació amb la qüestió de si cal considerar "suport original" les cintes DAT (Digital Audio Tape), les quals són un instrument de gravació digital que s'utilitza per emmagatzemar tota la informació generada en una gravació, el Sr. Ferran Laguarta, catedràtic d'optometria de la Universitat Politècnica de Catalunya que col·labora amb la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya, es va pronunciar en el sentit que *"el més raonable és considerar com a suport original la cinta DAT, ja que les imatges que es traspassen mitjançant el procés de "back-up" són idèntiques a les que han estat emmagatzemades inicialment en el disc dur"*.

no s'ajustés a allò requerit per aquest podria constituir una actuació desproporcionada i il·legítima, ja que constitueix una garantia de la Llei en l'ús del sistema de gravació d'imatges i sons. Ara bé, malgrat aquestes consideracions podem entendre que l'article 7 de la Llei realitza una excepció en els casos que havent-se realitzat una filmació d'acord amb els requisits establerts per la Llei s'hagin captat altres fets que poden ser constitutius d'il·licits penals i administratius.

La disposició addicional setena de la Llei tipifica les conductes que són constitutives de falta molt greu en el règim disciplinari de les forces i cossos de seguretat de l'Estat en les següents infraccions :

- a) Alterar o manipular els registres d'imatges i sons sempre que no constitueixi delictes.
- b) Permetre l'accés de persones no autoritzades a les imatges i sons gravats o utilitzar aquestes per fins diferents dels previstos legalment.
- c) Reproduir les imatges i sons per finalitats diferents de les previstes en la Llei.
- d) Utilitzar els mitjans tècnics regulats a la Llei per fins diferents dels previstos en aquesta.

Per altra banda, l'article 536 del Codi penal castiga amb la pena d'inhabilitació especial per treball o càrrec públic de dos a sis anys a l'autoritat, funcionari públic o agent que interceptés les telecomunicacions o utilitzés artificis tècnics d'escoltes, transmissió, gravació o reproducció del so, de la imatge o de qualsevol altre senyal de comunicació amb violació de les garanties constitucionals o legals. Si la conducta fos realitzada per un particular incorreria en el delictes de l'article 197.1 del mateix Codi (presó d'un a quatre anys i multa

de dotze a vint-i-quatre mesos). Si es tractés d'un funcionari públic o autoritat, fora dels casos permesos per la llei i sense causa per delictes, seria sancionat conforme a l'article 198 del Codi (les mateixes penes en la seva meitat superior i, a més, la de inhabilitació absoluta per temps de sis a dotze anys).

Per altra banda, l'article 10 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, estableix que quan no sigui possible exigir responsabilitats penals, les infraccions seran sancionades d'acord amb el règim disciplinari corresponent als infractors i, en el seu defecte, amb subjecció al règim general de sancions en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

3.1.3.2. Destrucció de les gravacions

Per tal de garantir que les imatges no quedin indefinidament gravades en un arxiu, en el termini màxim d'un mes a comptar des del mateix dia de la seva captació, les gravacions hauran de ser destruïdes per l'autoritat que tingui encomenada la seva custòdia material, excepte en els supòsits que aquestes estiguin relacionades amb :

1. Infraccions penals o administratives greus o molt greus en matèria de seguretat pública,
2. Una investigació policial en curs, o,
3. Un procediment judicial o administratiu obert (art. 8.1 Llei orgànica).

Es conservaran cautelament les gravacions quan s'interposin els recursos en via administrativa o contenciós administrativa que cita l'apartat 2 de l'article 23 i l'apartat 3 de l'article 24 fins a la resolució i finalització d'aquests (art. 18.1 paràgraf segon Reglament). La destrucció d'aquestes es podrà fer efectiva per qualsevol modalitat que permeti el borrar o inutilització de les gravacions (art. 18.2 Reglament).

3.1.4. Drets dels ciutadans

3.1.4.1. Dret d'informació al públic

L'article 9 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost estableix que "*El público será informado de manera clara y permanente de la existencia de videocámaras fijas, sin especificar su emplazamiento, y de la autoridad responsable*". Amb la finalitat de desenvolupar aquest precepte, l'article 21 del Reglament estableix que serà responsabilitat de l'autoritat que hagi atorgat l'autorització que es faciliti aquesta informació, la qual s'haurà de ser efectiva des del mateix moment que es procedeixi a la utilització d'aquestes i es mantindrà actualitzada de forma permanent. Aquesta informació, que no especificarà l'emplaçament concret de les instal·lacions fixes de videocàmeres, haurà de contenir en tot cas una descripció genèrica de la zona de vigilància i de les autoritats responsables de l'autorització i custòdia de les gravacions⁷⁷.

⁷⁷ MAGRO SERVET, V. "Consideraciones sobre la nueva Ley que regula la utilización de las videocámaras por las Fuerzas de Seguridad en lugares públicos". *Revista del*

Així doncs, per tal d'informar al públic de l'existència de videocàmeres fixes s'utilitzarà una placa informativa on figurarà el pictograma d'una càmera de vídeo i un plafó complementari. El disseny i format d'aquests s'ajustarà a allò previst en l'annex del Reglament. Quan per raons degudament justificades no puguin utilitzar-se els mitjans descrits s'utilitzaran altres instruments d'informació per garantir el dret del públic a ser informat (art. 22 Reglament). A la placa informativa que es refereix l'article 22 del Reglament estarà dibuixat, de forma inalterable, el pictograma d'una càmera de vídeo amb l'expressió "ZONA VIGILADA". Aquesta tindrà el fons de color blau i els caràcters o pictogrames en blanc i indicarà que la zona genèricament descrita en el plafó complementari està vigilada a través de videocàmeres. La ubicació de la placa informativa amb el corresponent plafó complementari significarà que la zona està vigilada en un radi de 500 metres per videocàmera (annex A Reglament).

El plafó complementari de l'article 22 del Reglament tindrà la mateixa forma, color, disseny, dimensions i ubicació que el plafó complementari genèric amb nomenclatura "S-860" descrit en l'article 163 del Reial decret 1428/2003, de 21 de novembre⁷⁸, pel qual s'aprova el Reglament general de circulació per a l'aplicació i desenvolupament del text articulat de la Llei sobre trànsit,

Poder Judicial, núm. 47 (1997): 277-297. Tal i com assenyala aquest autor, l'obligació introduïda per aquest article podria plantejar problemes davant determinades reclamacions realitzades pels ciutadans quan no s'hagi garantit el coneixement de l'existència de les videocàmeres.

⁷⁸ BOE núm. 306, de 23 de desembre de 2003. És important destacar que la disposició derogatòria única d'aquest Reial decret ha derogat el Reial decret 13/1992, de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament General de Circulació, per l'aplicació i desenvolupament del text articulat de la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles a motor i seguretat vial.

circulació de vehicles a motor i seguretat vial, aprovat pel Reial decret 339/1990, de 2 de març⁷⁹. Aquest plafó complementari tindrà fons blanc i caràcters o pictogrames en negre. En el plafó haurà de constar, com a mínim, de forma semiinalterable la zona genèrica subjecte a vigilància i l'autoritat responsable de la custòdia de les gravacions (annex B Reglament).

3.1.4.2. Dret d'accés a les gravacions

L'article 105 b) de la Constitució espanyola estableix que *“La ley regulará el acceso de los ciudadanos a los archivos y registros administrativos, salvo en lo que afecte a la seguridad y defensa del Estado, la averiguación de los delitos y la intimidad de las personas”*. Des d'aquest punt de vista, i pel que fa pròpiament al contingut del dret d'accés als arxius i registres administratius, aquest es desenvolupa a l'article 37 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999. Recordem que l'esmentat article estableix textualment que *“Los ciudadanos tienen derecho a acceder a los registros y a los documentos que, formando parte de un expediente, obren en los archivos administrativos, cualquiera que sea la forma de expresión, gráfica, sonora o en imagen o el tipo de soporte material en que figuren, siempre que tales expedientes correspondan a procedimientos terminados en la fecha de solicitud”*.

⁷⁹ BOE núm. 63, de 14 de març de 1990.

En relació amb el dret d'accés dels interessats, la Llei i el Reglament faculten a aquelles persones que considerin de forma raonable⁸⁰ que figuren a les gravacions efectuades per videocàmeres perquè puguin formular una sol·licitud dirigida a l'autoritat encarregada de la seva custòdia, per tal d'exercir el dret d'accés a aquestes gravacions (art. 23.1 Reglament). En aquesta sol·licitud hi haurà de constar la identificació de l'interessat a través de fotografies, preferentment de cos sencer i en tot cas de la cara, així com el dia, hora i el lloc que presumiblement va ser gravada la seva imatge. No obstant això, l'exercici d'aquests drets podrà ser denegat per qui custodiï les imatges i sons en funció dels perills que poguessin derivar-se per la defensa de l'Estat, la seguretat pública, la protecció dels drets i llibertats de tercers o les necessitats de les investigacions que s'estiguin realitzant (art. 9.2 Llei orgànica). Davant aquestes premisses, seria lògic pensar que el legislador ha atorgat certa potestat discrecional a la persona encarregada de la custòdia de les gravacions per a l'autorització en l'accés d'aquestes.

L'autoritat competent en la custòdia de les gravacions notificarà la resolució sobre la petició d'accés en el termini de deu dies a comptar des de la presentació de la sol·licitud, d'acord amb allò que s'estableix en l'apartat 2 de l'article 9 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost. Transcorregut aquest termini

⁸⁰ MAGRO SERVET, V. "Consideraciones sobre la nueva Ley que regula la utilización de las videocámaras por las Fuerzas de Seguridad en lugares públicos". *Revista del Poder Judicial*, núm. 47 (1997): 277-297. Com bé assenyala aquest autor podrien plantejar-se problemes de gestió administrativa davant la possibilitat d'un colapse de peticions de ciutadans que desitgin comprovar si la seva imatge consta a l'arxiu. Per altra banda, la possibilitat que els interessats exercitin el dret d'accés quan considerin "de forma raonable" que figuren a les gravacions pot ser denegada quan no es justifiqui la finalitat de la persona que insta la cancel·lació.

sense que de forma expressa es respongui a la sol.licitud d'accés, aquesta podrà entendre's estimada. En el supòsit que la resolució fos desestimària es podrà interposar contra aquesta recurs d'alçada, potestatiu de reposició, contenciós administratiu o, en el seu cas, el corresponent conforme a la legislació en matèria de règim local. Si durant el termini previst per resoldre la sol.licitud d'accés la gravació ha sigut destruïda o remesa a les autoritats competents per sancionar presumptes il.lícits penals o administratius, es comunicarà aquesta circumstància al sol.licitant. Sens perjudici de qualsevol altre sistema de consulta, el sistema ordinari d'accés a les gravacions serà a través de la visualització en pantalla (art. 23 Reglament).

3.1.4.3. Dret de cancel.lació de les gravacions

L'article 24 del Reglament faculta a aquells interessats que considerin que les imatges i sons no són ajustades a allò previst a la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, perquè puguin sol.licitar a l'autoritat encarregada de la custòdia la cancel.lació d'aquestes gravacions o bé aquesta mateixa acordar-la d'ofici. En els supòsits que sigui procedent la cancel.lació parcial de les gravacions i no sigui possible o convenient la seva destrucció total tant per raons tècniques com per causa del procediment o suport utilitzat, el responsable de la seva custòdia procedirà, en funció de les disponibilitats tècniques, a la distorsió o bloqueig general o puntual de les imatges i sons amb la finalitat d'impedir la seva ulterior utilització, sense que això impliqui necessàriament la supressió o borrar de les restants imatges o sons.

La resolució de l'autoritat competent es notificarà en el termini de set dies a comptar des de l'endemà del dia de la sol·licitud. Transcorregut aquest termini, sense que de forma expressa s'hagi resolt la sol·licitud, aquesta podrà entendre's estimada.

3.1.5. Règim aplicable a les videocàmeres per la vigilància, control i disciplina del trànsit

La disposició addicional vuitena de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, conté una referència a la instal·lació i ús de videocàmeres, així com qualsevol altre medi de captació i reproducció d'imatges pel control, regulació, vigilància i disciplina del trànsit⁸¹. Segons aquesta disposició, la competència per a l'autorització "(...) se efectuará por la autoridad encargada de la regulaci3n del tráfic3 a los fines previstos en el texto articulado de la Ley sobre Tráfic3, Circulaci3n de Vehic3los a Motor y Seguridad Vial, aprobado por Real Decreto Legislativo 339/1990, de 2 de marzo, y demás normativa específica en la materia, y con sujeci3n a lo dispuesto en las Leyes Orgánicas 5/1992, de 29 de octubre, de Regulaci3n del Tratamiento Automatizado de los Datos de Carácter

⁸¹ Convé assenyalar que el concepte de videocàmera a la Llei és àmpli, ja que tal i com estableix l'article 1.2 "Las referencias contenidas en esta Ley a videocámaras, cámaras fijas y cámaras móviles se entenderán hechas a cualquier medio técnico análogo y, en general, a cualquier sistema que permita las grabaciones previstas en esta Ley". D'aquesta forma, es tracta d'evitar que la innovació tècnica en aquest camp deixi obsoleta la norma en poc temps.

*Persona*⁸², y 1/1982, de 5 de mayo, de Protección Civil del Derecho al Honor, a la Intimidad Personal y Familiar y a la Propia Imagen, en el marco de los principios de utilización de las mismas previstos en esta Ley”.

Malgrat aquesta previsió, la disposició addicional única del Reial decret 596/1999, de 16 d'abril, estableix que correspondrà a les administracions públiques amb competència per la regulació del trànsit, autoritzar la instal·lació i l'ús dels dispositius citats anteriorment. Correspondrà doncs a l'Estat, les comunitats autònomes i els ens locals l'exercici d'aquestes competències. Pel que fa a la custòdia i conservació de les gravacions, així com la resolució de les sol·licituds d'accés i cancel·lació d'aquestes, correspondrà als òrgans que determinin les administracions públiques competents. En el cas de l'Administració General de l'Estat, correspondrà al responsable dels serveis provincials de l'Organisme Autònom de la Direcció Central de Trànsit.

Recordem que si bé la competència sobre trànsit i circulació de vehicles a motor s'atribueix a l'Estat en virtut de l'article 149.1.21 de la Constitució espanyola, l'article 150.2 d'aquest text legal habilita a l'Estat per transferir o delegar a les comunitats autònomes, a través de llei orgànica, facultats corresponents a matèries de titularitat estatal que per la seva pròpia naturalesa siguin susceptibles de transferència o delegació. De fet, ja s'han transferit a diverses comunitats autònomes com ara Catalunya i el País Basc competències executives en matèria de trànsit i circulació de vehicles a motor.

⁸² Aquesta Llei ha sigut derogada per la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal.

Amb caràcter general, el Reglament de desenvolupament i execució de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, no conté el règim aplicable a aquest tipus de videocàmeres⁸³. La seva instal·lació i ús únicament hauran d'acollir-se al règim especial previst a la disposició addicional vuitena de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, i les regles fixades a la disposició addicional única del Reial decret 596/1999, de 16 d'abril, que regula el règim aplicable a les videocàmeres per la vigilància, control i disciplina del trànsit. No obstant això, a aquesta disposició li són aplicables els principis d'utilització de les videocàmeres de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, concretament el principi de proporcionalitat, en la seva doble versió d'idoneïtat i intervenció mínima. Així mateix, s'exigirà un "*riesgo razonable*" per a la instal·lació de videocàmeres fixes o un "*peligro concreto*" si es tracta de mòbils.

La resolució que ordeni la instal·lació i ús dels dispositius fixes de captació i reproducció identificarà genèricament les vies públiques o els trams d'aquelles que la seva imatge sigui susceptible de ser captada, les mesures tendents a garantir la preservació de la disponibilitat, confidencialitat i integritat de les gravacions o registres obtinguts, així com l'òrgan encarregat de la seva custòdia i de la resolució de les sol·licituds d'accés i cancel·lació. La vigència d'aquesta resolució serà indefinida en tant no variïn les circumstàncies que la van motivar. Per tant, podem observar com aquí tampoc és d'aplicació el termini màxim d'un any previst en l'article 10.2 del Reial decret 596/1999, de 16 d'abril, per atorgar les autoritzacions.

⁸³ RESPUESTAS DE LA SECRETARIA GENERAL TÉCNICA DE LA DIRECCIÓN GENERAL DE TRÁFICO A DIVERSAS CONSULTAS. "Sobre el régimen jurídico aplicable a las videocámaras instaladas para el control y la disciplina del tráfico". *Revista de Documentación*, núm. 21 (1999): 81-83.

Davant aquestes consideracions sorgeix una qüestió important a plantejar, consistent en si el dret d'informació al públic sobre la instal·lació de videocàmeres és d'aplicació a la vigilància, control i disciplina del trànsit. De la interpretació que es desprèn del text de la disposició addicional única pot deduir-se que els drets dels ciutadans que preveu la Llei i el Reglament (dret d'informació al públic de l'existència de videocàmeres fixes, i els drets d'accés i cancel·lació) seran també aplicables en l'àmbit del trànsit. En conseqüència, les videocàmeres o altres mitjans de captació i reproducció d'imatges instal·lats per la vigilància, control i disciplina del trànsit es sotmetran al procediment d'informació al públic i hauran d'adaptar-se a les normes previstes a la disposició addicional única.

3.2. EL DESENVOLUPAMENT REGLAMENTARI AL PAÍS BASC : EL DECRET 168/1998, DE 21 DE JULIOL⁸⁴

3.2.1. Introducció

Arrel de la utilització de videocàmeres en les vies públiques sense la cobertura legal necessària, el País Basc des d'un primer moment va mantenir

⁸⁴ Voldria donar les gràcies al Sr. Eugenio Artetxe Palomar, Lletrat de la Direcció de Règim Jurídic del Departament d'Interior del Govern Basc, per la informació que en tot moment m'ha facilitat per a l'elaboració d'aquest capítol, des de la seva vessant professional i des de la seva condició de Secretari de la Comissió de Videovigilància i Llibertats del País Basc.

una postura reivindicativa per la necessitat d'elaborar una normativa reguladora en aquest àmbit d'acord amb el ple exercici dels drets fonamentals. Així ho demostra el fet que aquesta fou la primera Comunitat Autònoma en desenvolupar la normativa estatal a través del Decret 168/1998, de 21 de juliol, pel qual es desenvolupa el règim d'autorització i utilització de videocàmeres per la policia del País Basc⁸⁵ en llocs públics, regulat a la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, i a posar en pràctica els mitjans tècnics per fer efectiu el règim d'autorització i utilització de videocàmeres, així com les garanties previstes en aquest Decret.

El desenvolupament de la normativa estatal per part d'aquesta Comunitat Autònoma ha estat possible gràcies a la disposició addicional primera de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, per la qual es regula la utilització de videocàmeres per part de les forces i cossos de seguretat en llocs públics, la qual conté una clàusula de salvaguarda per aquelles comunitats autònomes que com la basca i la catalana, entre altres, tenen competències en matèria de protecció de les persones i béns i manteniment de l'ordre públic, per tal que puguin dictar les disposicions necessàries per regular i autoritzar la utilització de videocàmeres per les seves forces policials i per les dependents de les corporacions locals radicades en el seu territori, la custòdia de les gravacions obtingudes, la responsabilitat sobre el seu ulterior destí i les peticions d'accés i cancel·lació d'aquestes. En aquest sentit, aquesta disposició faculta a aquestes comunitats autònomes perquè puguin regular la composició i el funcionament de la Comissió corresponent, amb especial subjecció dels principis de presidència judicial i prohibició de la majoria de l'Administració autoritzant.

⁸⁵ BOPB núm. 142, de 29 de juliol de 1998.

Tant el Decret 168/1998, de 21 de juliol, com una de les monografies⁸⁶ més elaborades en l'àmbit de la videovigilància al País Basc assenyalen que aquesta regulació suposa una manifestació explícita del principi de legalitat respecte les singulars actuacions policials que entren en el seu àmbit d'aplicació, al temps que configura un règim de garanties important per als ciutadans.

3.2.2. Objecte i àmbit d'aplicació

L'objecte del Decret basc consisteix en regular el règim d'autorització i ús de videocàmeres per part de la Policia del País Basc amb la finalitat de contribuir a assegurar la convivència ciutadana i l'ús pacífic de vies i espais públics, eradicar la violència i prevenir la comissió de delictes, faltes i infraccions relacionades amb la seguretat pública, en desenvolupament i execució d'allò que disposa la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, per la qual es regula la utilització de videocàmeres per part de les forces i cossos de seguretat en llocs públics.

El Decret basc estableix que les referències contingudes en aquest Decret a videocàmeres, càmeres fixes i càmeres mòbils s'entendran fetes a qualsevol mitjà tècnic anàleg i, en general, a qualsevol sistema que permeti les gravacions previstes en el Decret. El règim d'autorització i utilització de videocàmeres

⁸⁶ SOLABARRIETA, J. ; LARRABEITI, J. ; GUTIÉRREZ, B. ; LÓPEZ, I. ; ARTETXE, E. "Videovigilància". *HARLAX- Revista Técnica del Ertzaina*, núm. 35, 2000.

previst en aquest Decret és d'aplicació als cossos de la Policia del País Basc. Queden fora de l'àmbit d'aplicació de la normativa de videovigilància, la captació d'imatges i sons dirigides a la investigació de delictes i que en si mateixes són activitats que constitueixen una tasca complementària a la investigació criminal⁸⁷.

Si una vegada realitzada la filmació aquesta captés la comissió de fets que poguessin ser constitutius d'il·lícits penals es posarà la cinta o suport original de les imatges i sons, en la seva integritat, a disposició judicial amb la major immediatesa possible i, en tot cas, en el termini màxim de setanta-dues hores des de la seva gravació. De no poder-se redactar l'atestat en aquest termini es descriuran verbalment els fets a l'autoritat judicial o al Ministeri Fiscal, junt amb l'entrega de la gravació. En canvi, si la gravació captés fets que poguessin ser constitutius d'infraccions administratives relacionades amb la seguretat ciutadana es remetràn a l'òrgan competent amb immediatesa per a l'inici de l'oportú procediment sancionador.

⁸⁷ Tal i com assenyalen SOLABARRIETA, J. ; LARRABEITI, J. ; GUTIÉRREZ, B. ; LÓPEZ, I. ; ARTETXE, E. "Videovigilancia". *HARLAX- Revista Técnica del Ertzaina*, núm. 35, 2000; la regulació de la normativa basca no esgota la totalitat d'usos possibles d'aparells de gravació, al quedar fora de l'àmbit d'aplicació la captació d'imatges realitzada específicament en tasques pròpies de Policial Judicial.

3.2.3. La Comissió de Videovigilància i Llibertats. Composició i funcions

A través del Decret 168/1998, de 21 de juliol, pel qual es desenvolupa el règim d'autorització i utilització de videocàmeres per part de la Policia del País Basc es crea la "Comissió de Videovigilància i Llibertats"⁸⁸, com a òrgan consultiu i de protecció de la privacitat per reforçar la garantia del dret a la pròpia imatge, la intimitat i la dignitat dels ciutadans respecte a la utilització de videocàmeres en llocs públics per part de la Policia del País Basc.

Pel que fa a la composició de la Comissió de Videovigilància i Llibertats, aquesta és força peculiar en relació amb la de la normativa estatal, tot i que es respecten els principis de presidència judicial i prohibició de majoria de l'administració autoritzant que exigeix la disposició addicional primera de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost. Els membres que formen part de la Comissió de Videovigilància i Llibertats són els següents (art. 3.2 Decret basc)⁸⁹:

- a) President : El President del Tribunal Superior de Justícia del País Basc o la persona que hagi de substituir-lo.

⁸⁸ SOLABARRIETA, J. ; LARRABEITI, J. ; GUTIÉRREZ, B. ; LÓPEZ, I. ; ARTETXE, E. "Videovigilància". *HARLAX- Revista Técnica del Ertzaina*, núm. 35, 2000. En el preàmbul d'aquesta monografia s'estableix que la Comissió de Videovigilància i Llibertats és un òrgan consultiu creat per reforçar la garantia del dret a la pròpia imatge, la intimitat i dignitat dels ciutadans, la qual analitza aquelles actuacions dutes a terme per part de la Policia del País Basc (Ertzaintza i Policia Local) respecte a la utilització de videocàmeres en llocs públics.

⁸⁹ Per Ordre de 9 de novembre de 1998 del Conseller d'Interior es fa pública la constitució i composició de la Comissió de Videovigilància i Llibertats creada pel Decret 168/1998, de 21 de juliol (BOPB núm. 231, de 3 de desembre de 1998).

- b) A diferència de la normativa estatal, la qual contemplava com a membre d'aquesta Comissió la figura del Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia ; ens trobem amb una novetat, la presència d'un representant del Ministeri Fiscal escollit pel Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia del País Basc.
- c) Un professional del dret de reconegut prestigi, no vinculat a l'administració per relació laboral o funcional, escollit per raó de la seva competència pel Rector de la Universitat del País Basc.
- d) Tres vocals designats pel Conseller d'Interior per raó de les seves responsabilitats o perícia professional.
- e) Com a Secretari actuarà, amb veu però sense vot, un tècnic adscrit al Departament d'Interior que serà nomenat pel Conseller d'Interior.

A diferència del Reial decret 596/1999, de 16 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de desenvolupament i execució de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, en el qual la presència de l'alcalde representant els municipis enquadrats en l'àmbit de la corresponent comunitat autònoma era fonamental per la presa de decisions dins la Comissió ; el Decret basc redueix aquestes competències i estableix que les autoritats municipals tindran dret a participar amb veu però sense vot a les sessions de la Comissió que tractin sobre la instal·lació de videocàmeres per part de la policia local del seu respectiu municipi.

Les funcions o competències que corresponen a aquesta Comissió de Videovigilància i Llibertats són les mateixes que s'estableixen a la Llei i el Reglament estatal i, sens dubte, estan adreçades a proporcionar que l'exercici d'aquesta activitat es realitzi amb les degudes garanties i prudència.

3.2.4. Règim d'autorització de les instal·lacions fixes

3.2.4.1. Procediment

El procediment d'autorització per a les instal·lacions fixes es manté invariable respecte allò establert per la normativa estatal. Per tant, les novetats que ofereix el Decret basc, en aquest sentit, estan relacionades amb els òrgans que poden sol·licitar i autoritzar la instal·lació de videocàmeres.

D'acord amb allò que estableix l'article 3 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, la instal·lació fixa de videocàmeres requereix d'autorització administrativa prèvia atenent als criteris d'autorització de l'article 4 de la Llei orgànica. Aquests criteris, els quals s'emmarquen sota el principi de proporcionalitat, s'exigeixen per assegurar la protecció dels edificis i instal·lacions públiques i dels seus accessos, salvaguardar les instal·lacions útils per la defensa nacional, constatar infraccions a la seguretat ciutadana i prevenir la causació de danys a persones i béns. En relació amb el procediment per a l'autorització d'instal·lacions fixes, l'article 5 del Decret basc estableix que podrà iniciar-se d'ofici per part del Vice-conseller de Seguretat o a petició raonada del Director de Seguretat Ciutadana del Govern Basc. Estan legitimats per sol·licitar al Vice-conseller de Seguretat l'inici de l'esmentat procediment :

- a) L'alcalde del respectiu municipi, en el marc de les funcions que corresponen als cossos de policia local, d'acord amb l'article 27 de la Llei 4/1992, de 7 de juliol, de Policia del País Basc.
- b) L'òrgan competent del Territori Històric, en el marc de les funcions que estableix l'article 109 de la Llei 4/1992, de 7 de juliol, de la Policia del

País Basc a les seccions de Minyons, Forals i Miquelets de la Ertzaintza.

En el supòsit que s'iniciï a instància de part, la documentació pertinent sobre la instal·lació haurà d'acompanyar-se necessàriament junt amb una sol·licitud dirigida al Vice-conseller de Seguretat. Per tant, serà aquest a qui li correspondrà autoritzar la instal·lació de videocàmeres fixes per part de l'Ertzaintza i els cossos de Policia Local de la Policia del País Basc. El Vice-conseller de Seguretat podrà demanar al sol·licitant o peticionari la subsanació, millora voluntària o completar la documentació aportada d'acord amb allò disposat en l'article 71 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999. Durant la instrucció del procediment podran recaptar-se aquells informes que es considerin necessaris o convenients per assegurar l'acert de la resolució del procediment.

És important destacar que el Decret basc amplia a cinc mesos el termini màxim perquè el Vice-conseller de Seguretat dicti la resolució per a l'atorgament d'autorització, a diferència de la normativa estatal on el termini màxim perquè el delegat del Govern notifiqui la resolució és de dos mesos. Si transcorregut aquest termini de cinc mesos no hagués recaigut resolució es podrà entendre desestimada la sol·licitud.

La resolució del Vice-conseller de Seguretat serà motivada i referida, en cada cas, al lloc públic concret que ha de ser objecte d'observació per les videocàmeres. Aquesta resolució contindrà també totes les limitacions o condicions d'ús necessàries, en particular, la prohibició de prendre sons, excepte quan concorri un risc concret i precís, així com les referents a la

qualificació de les persones encarregades de l'exploració del sistema de tractament d'imatges i sons i les mesures a adoptar per garantir el respecte de les disposicions legals vigents. A més, s'haurà de precisar genèricament l'àmbit físic susceptible de ser gravat, el tipus de càmera, les seves especificacions tècniques i la duració de l'autorització, la qual tindrà una vigència màxima d'un any, termini en el qual s'haurà de sol·licitar de nou la seva renovació. L'autorització tindrà en tot cas caràcter revocable.

Amb caràcter immediatament previ a la resolució administrativa es remetrà l'expedient a la Comissió de Videovigilància i Llibertats, amb la finalitat que emeti en el termini d'un mes l'informe preceptiu.

Tal i com s'estableix en l'article 7 del Decret basc es crea el Registre d'autoritzacions d'instal·lacions fixes de videocàmeres, adscrit a la Viceconselleria de Seguretat del Departament d'Interior. La inscripció d'autoritzacions en aquest registre s'efectuarà d'ofici i hi hauran de constar totes les dades relatives a la data d'autorització, el seu termini de vigència, la localització genèrica dels llocs observats, així com l'òrgan i autoritat de custòdia i resolució de les peticions d'accés i cancel·lació, sense especificar l'emplaçament de les càmeres. L'accés a les dades contingudes en aquest registre s'efectuarà d'acord amb allò disposat a la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999.

3.2.4.2. Documentació a aportar en les sol.licituds d'autorització d'instal.lacions fixes

La documentació precisa per a les sol.licituds d'autorització d'instal.lacions fixes de videocàmeres haurà de ser suficientment explicativa respecte els objectius i la justificació, la localització de l'àmbit físic susceptible de ser gravat, les especificacions tècniques del dispositiu i qualsevol dels altres extrems sobre els quals hagi de pronunciar-se la resolució. A aquest efecte, la documentació a aportar tindrà en consideració aspectes com els següents :

- a) Exposició raonada de la necessitat i finalitats concretes del projecte a la vista dels objectius definits a la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, en relació amb els riscos presents en el lloc, edifici o establiment protegit. En cas d'existir un pla de prevenció de la seguretat ciutadana en l'àmbit de referència, convé efectuar una valoració de la incidència.
- b) Un pla general dels llocs o espais que assenyali les instal.lacions que es troben en el camp de visió de les càmeres, amb indicació dels seus accessos, així com diversos plans de detall. També es farà constar el número i la implantació de les videocàmeres i les zones de cobertura de cadascuna d'elles.
- c) Descripció de les característiques tècniques del sistema que es pretén instal.lar. A aquest efecte, es ressenyaran:
 1. Nombre de videocàmeres i les seves especificacions tècniques (es descriurà el seu emplaçament i si aquestes disposen de focus fixes o variables, possibilitat de funcions *zoom*, etc.).

2. Sistema de transmissió de la senyal de vídeo a la unitat o centre de control (analògic, microones, digital, etc.).
3. Unitat o centre de control, nombre de monitors i operadors previstos en el centre de control, així com les característiques tècniques d'aquests.
4. Nombre i característiques dels videogravadors i s'especificarà si són de funcionament automàtic (ja sigui permanent, per activació de sensors) o per activació manual dels operadors, etc.
5. Descripció del dispositiu previst per a la transmissió, recepció i el tractament de les imatges i sons. S'haurà de precisar si existeixen previsions d'integració amb altres sistemes de seguretat, especialment si el sistema de videocàmeres estarà connectat de forma automàtica amb altres fixers automatitzats i/o amb sistemes de reconeixement o identificació.
6. Previsió o no de la utilització simultània de videocàmeres mòbils en els casos previstos per la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost.
7. Descripció de les mesures de seguretat a adoptar per la salvaguarda i la protecció de les imatges eventualment registrades, així com el termini de conservació de les imatges dins d'allò previst a la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost.
8. Designació del responsable de la custòdia material efectiva de les gravacions, així com indicació de la qualitat i formació de les persones encarregades de l'explotació del sistema, visionat i tractament de les imatges.

3.2.4.3. Autorització de la instal·lació de videocàmeres fixes

La resolució del Vice-conseller de Seguretat serà motivada i referida, en cada cas, al lloc públic concret que ha de ser objecte d'observació per les videocàmeres (art. 6 Decret basc). Aquesta resolució contindrà les especificacions referides a l'apartat 4 de l'article 3 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, les quals faran referència a les següents qüestions:

1. Els objectius i les condicions precises per a la instal·lació de videocàmeres.
2. La localització genèrica de l'àmbit físic susceptible de ser gravat.
3. Les especificacions tècniques del sistema i els tipus de càmeres.
4. Les limitacions o condicions d'ús necessàries, en particular, la prohibició de prendre sons, excepte quan concorri un risc concret i precís, així com qualsevol altre condicionament disposat per garantir el respecte de les disposicions legals vigents, la seguretat de les instal·lacions i la preservació de la disponibilitat, confidencialitat i integritat de les gravacions.
5. La qualificació de les persones encarregades de l'explotació del sistema de tractament d'imatges i sons.
6. L'òrgan o autoritat que tingui al seu càrrec la custòdia material efectiva de les imatges obtingudes i la responsabilitat sobre el seu ulterior destí, així com l'òrgan sobre el qual es puguin exercir els drets d'accés i cancel·lació de les gravacions.
7. El període de validesa de l'autorització i les condicions per a la seva renovació.

3.2.4.4. Informació al públic

D'acord amb l'article 9 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, i l'article 8 del Decret basc, que regula les modalitats de la publicitat s'informarà al públic de forma clara i permanent de l'existència de videocàmeres fixes, sense especificar el seu emplaçament, així com l'autoritat responsable. Igualment, quan ho aconsellin raons d'interès públic apreciades per l'òrgan competent es podrà publicar en el Butlletí Oficial del País Basc un extracte de la resolució autoritzant, la qual haurà de contenir la data d'autorització i el seu termini de vigència, la localització genèrica dels llocs observats sense especificar l'emplaçament de les càmeres, així com l'òrgan, autoritat de la custòdia i resolució de les peticions d'accés i cancel·lació.

3.2.5. Règim d'autorització i utilització per a les videocàmeres mòbils

3.2.5.1. Procediment

El procediment per a l'autorització de videocàmeres mòbils previst en el Decret basc es regula d'acord amb allò que estableix la normativa estatal. La diferència fonamental entre ambdós procediments radica en què l'autorització per a l'ús de videocàmeres mòbils podrà atorgar-se per part dels Directors del Departament d'Interior amb responsabilitats en matèria de salvaguarda de la seguretat ciutadana i prevenció de la criminalitat, els quals podran delegar

aquesta funció en els responsables policials dependents jeràrquicament d'ells amb atribucions almenys en un Territori Històric (art. 2.2 Decret basc).

Els responsables dels serveis i unitats policials podran sol·licitar dels òrgans competents autorització per a la utilització de videocàmeres mòbils a través de petició raonada en la que justifiquin la necessitat o idoneïtat d'aquest ús, d'acord amb els principis d'autorització i utilització continguts als articles 5 i 6 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost. No serà necessària aquesta autorització prèvia quan es tracti de vies o llocs públics on s'hagi autoritzat la instal·lació de videocàmeres fixes o quan es tracti dels supòsits excepcionals d'urgència màxima o impossibilitat d'obtenir a temps l'autorització per raó del moment de producció dels fets o de les circumstàncies concurrents.

No obstant això, els responsables policials dels serveis i unitats que utilitzin i obtinguin imatges i sons amb videocàmeres mòbils n'hauran de donar compte, a través d'un informe motivat, a l'òrgan competent per atorgar l'autorització i a la Comissió de Videovigilància i Llibertats en un termini màxim de setanta-dues hores. L'òrgan competent per atorgar l'autorització donarà compte a la seva vegada d'aquest informe al Vice-conseller de Seguretat.

3.2.5.2. Supòsits d'utilització urgent de videocàmeres

L'article 2.3 del Decret basc estableix que els responsables policials podran utilitzar i obtenir imatges i sons amb videocàmeres mòbils en casos excepcionals d'urgència màxima o impossibilitat d'obtenir a temps l'autorització

prevista en el paràgraf tercer de l'apartat 2 de l'article 5 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost. No obstant això, s'haurà de vetllar pel compliment dels principis d'utilització de videocàmeres, així com els de conservació i destrucció de les gravacions. Els responsables policials hauran d'elaborar un informe motivat, a través del qual donaran compte d'aquesta utilització a l'òrgan competent per atorgar l'autorització i a la Comissió de Videovigilància i Llibertats, en el termini màxim de setanta-dues hores. L'òrgan competent per atorgar l'autorització donarà compte a la seva vegada d'aquest informe al Viceconseller de Seguretat (art. 9.3 segon paràgraf del Decret basc). Aquest informe haurà de recollir, de forma raonada, totes les circumstàncies que permetin efectuar una valoració sobre la correcció de la utilització de les videocàmeres en cada cas concret. Particularment, l'informe⁹⁰ contindrà els següents extrems :

- a) Exposició raonada de les circumstàncies que van motivar la utilització de les videocàmeres en relació amb un perill concret per a la seguretat ciutadana, la urgència i la impossibilitat d'obtenir a temps l'autorització.
- b) Descripció del dispositiu utilitzat en relació amb el lloc de gravació (número de càmeres, llocs o espais, dates i hores, etc.).
- c) Descripció dels fets gravats.
- d) Destí donat a les gravacions (si al constatar un fet presumptament il·lícit les gravacions originals han sigut entregades a un òrgan judicial o

⁹⁰ SOLABARRIETA, J. ; LARRABEITI, J. ; GUTIÉRREZ, B. ; LÓPEZ, I. ; ARTETXE, E. "Videovigilància". *HARLAX- Revista Técnica del Ertzaina*, núm. 35, 2000. Aquesta monografia conté diversos formularis de diligències sobre videovigilància que utilitzen els cossos de policia del País Basc.

administratiu sancionador, si han sigut emmagatzemades temporalment en un arxiu videogràfic o si han sigut destruïdes).

Pot acordar-se que la responsabilitat de la custòdia material de les gravacions recaigui a la Prefectura de la Unitat policial corresponent.

3.2.5.3. Àmbit del règim d'autorització de videocàmeres mòbils

Dins el règim d'autorització de videocàmeres mòbils s'hi inclouen tots els supòsits en els que el pressupost habilitant per a l'autorització del dispositiu de vigilància, gravació i filmació a través de videocàmeres o instruments anàlegs, no tinguin perspectiva temporal àmplia i respongui a un fenomen conjunturalment circumscrit a un breu espai temporal. El caràcter mòbil no es predica necessàriament del tipus de càmera, sinó de la seva eventualitat, és a dir, de la no fixació i continuïtat del dispositiu que grava. És important destacar que dins el règim de les videocàmeres mòbils poden incloure's les videocàmeres portàtils, així com qualsevol altre tipus de càmera sempre que es pretengui una utilització eventual i no la seva instal.lació permanent.

3.2.5.4. Documentació a aportar en les sol.licituds d'autorització i utilització de videocàmeres mòbils

Hauran d'incorporar-se a l'expedient tota la documentació i les dades precises per motivar la resolució autoritzant. D'acord amb aquesta finalitat, la documentació a aportar s'ajustarà als següents continguts :

- a) Indicació de les característiques de la instal.lació a autoritzar : càmeres, descripció dels llocs o espais del seu camp de visió, sistemes de gravació i/o transmissió de la senyal de vídeo a un centre de control, necessitat o no de gravar so, etc.,
- b) Circumstàncies que justifiquen l'operatiu : exposició raonada d'aquestes i objectius que es pretenen en relació amb els riscos derivats de la situació o el lloc, edifici o establiment protegit, valoració de la necessitat i proporcionalitat de la mesura, en funció d'una previsió de perill concret per a la seguretat ciutadana (antecedents, informacions o previsions fundades, etc).
- c) Període temporal pel qual es sol.licita l'autorització.

3.2.5.5. Autorització per a la utilització de videocàmeres mòbils

L'òrgan competent per autoritzar la utilització de videocàmeres mòbils resoldrà allò que procedeixi atenent a la naturalesa dels fets susceptibles de filmació i adequant la utilització permesa als principis previstos a la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost (art. 10 del Decret basc). A la resolució autoritzant s'hi

especificaran les circumstàncies que van motivar aquesta, les condicions precises per a la utilització efectiva de les videocàmeres, les mesures de seguretat a adoptar per garantir el respecte de les disposicions legals vigents i la preservació de la disponibilitat, confidencialitat i integritat de les gravacions, així com els òrgans que hagin d'assumir la custòdia material i efectiva d'aquestes gravacions. La resolució autoritzant haurà de ser posada en coneixement del Vice-conseller de Seguretat i de la Comissió de Videovigilància i Llibertats en el termini màxim de setanta-dues hores. Pel que fa al termini màxim de resolució de l'expedient és important assenyalar que aquest és d'un mes. Si transcorregut aquest termini no hagués recaigut resolució es podrà entendre desestimada la sol·licitud.

La disposició addicional primera del Decret basc estableix una especialitat pels cossos de la Policia Local. L'autorització prèvia de la utilització de videocàmeres mòbils pels cossos de la Policia Local del País Basc correspondrà a la Direcció de Seguretat Ciutadana del Govern Basc. En els supòsits que aquests cossos de la Policia Local (art. 5 Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost) utilitzin videocàmeres mòbils sense autorització prèvia, els responsables policials hauran de donar-ne compte, a través d'un informe motivat, al Director de Seguretat Ciutadana del Govern Basc, el qual ho comunicarà al Vice-conseller de Seguretat i a la Comissió de Vigilància i Llibertats en el termini màxim de setanta-dues hores. Els òrgans o autoritats del municipi respecte l'ús de videocàmeres fixes o mòbils seran competents per exercir les següents funcions:

- a) Resoldre les peticions d'accés o cancel.lació de les gravacions d'imatges i sons obtinguts.
- b) Interessar informe a la Comissió de Videovigilància i Llibertats sobre l'adequació de qualsevol registre d'imatges i sons obtinguts.
- c) Assumir la superior responsabilitat sobre la custòdia i conservació de les gravacions obtingudes. Amb aquesta finalitat es procedirà a la inspecció, verificació i actualització dels arxius videogràfics i del resultat se'n donarà compte a la Comissió de Videovigilància i Llibertats.

3.2.6. Règim de revocació i renovació

Les autoritzacions podran ser revocades per l'incompliment dels requisits previs establerts a la Llei, així com per incompliment o modificació dels pressupostos que van servir de base a l'autorització, particularment la variació substancial de les característiques de les instal.lacions fixes.

Les renovacions de les autoritzacions inicials per a la instal.lació de videocàmeres fixes o per a la utilització de les mòbils es sol.licitaran, tramitaran i resoldran pel mateix procediment que l'establert per les autoritzacions inicials.

3.2.7. Responsabilitat sobre les gravacions i drets dels ciutadans

El règim de custòdia i conservació de les gravacions que contempla el Decret basc és el mateix que configura la normativa estatal. Concretament, l'article 12.1 del Decret basc estableix expressament que la resolució administrativa que autoritzi l'ús de les videocàmeres haurà de determinar els responsables policials dels serveis i unitats que hagin d'assumir la responsabilitat de la custòdia material de les gravacions obtingudes, als quals correspondrà vetllar pel compliment efectiu de les obligacions que en matèria de custòdia i conservació imposa la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, per la qual es regula la utilització de videocàmeres per part de les forces i cossos de seguretat en llocs públics, sens perjudici de la superior supervisió de la Viceconselleria de Seguretat o de l'autoritat local corresponent.

Tal i com afirma Padrós Reig⁹¹, la normativa estatal preveu que siguin responsables de la custòdia de les gravacions obtingudes els qui puguin formular la sol·licitud d'instal·lació, és a dir, el subdelegat del Govern, el delegat del Govern d'ofici, el Cap de la Comissaria Provincial de Policia o el Cap de la Comandància de la Guàrdia Civil i l'Alcalde o Regidor. Així es dedueix de la lectura de l'article 17 del Reglament estatal quan especifica que "*los órganos facultados para formalizar las solicitudes de instalaciones fijas de videocámaras o de utilización de videocámaras móviles, (...) tendrán a su cargo la custodia de las grabaciones obtenidas y la responsabilidad sobre su ulterior destino, incluida su inutilización o destrucción*".

⁹¹ PADRÓS REIG, C. "Videovigilancia y Estado Autonómico. Comentario a propósito de la actividad normativa de despliegue de la Ley Orgánica 4/1997". *Revista de Administración Pública*, núm. 151 (2000): 465-489.

En canvi, Padrós Reig considera que el Decret basc administrativitza el règim de responsabilitat sobre les grabacions, al determinar en el seu article 2.1.d) que correspon al Vice-conseller de Seguretat *“la superior responsabilidad sobre el cumplimiento de las obligaciones inherentes a la custodia de las grabaciones obtenidas por la Ertzaintza”*. Tot i així, l'article 12.1 del Decret basc sembla contradir aquesta idea al determinar que *“la resolución administrativa que autorice el uso de las videocámaras habrá de determinar los responsables policiales de los servicios y unidades que hayan de asumir la responsabilidad de la custodia material de las grabaciones obtenidas (...) sin perjuicio de la superior supervisión de la Viceconsejería de Seguridad o de la autoridad local correspondiente”*. Així mateix, l'apartat 2 d'aquest mateix article determina que *“los responsables policiales de los servicios y unidades que utilicen y obtengan imágenes y sonidos con videocámaras móviles en los supuestos recogidos en el apartado 3º del artículo 9 de este Decreto, se responsabilizarán de las obligaciones de custodia y conservación contenidas en el apartado anterior”*. Per tant, sembla clar que els responsables, en el cas que s'utilitzin videocàmeres mòbils en supòsits d'urgència màxima, seran els propis responsables policials. En els demés casos, pot considerar-se almenys una responsabilitat mancomunada tant dels comandaments operatius com de l'administració autonòmica a través de la Vice-conselleria.

La Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, estableix que sigui el responsable de la custòdia el que resolgui sobre l'accés i l'article 2.1.e) del Decret basc afirma que correspon al Vice-conseller *“resolver sobre las peticiones de acceso o cancelación de las grabaciones de imágenes y sonidos obtenidas por la Ertzaintza que sean promovidas por los interesados”*. Per tant, podem concloure que el responsable serà l'administració i no la policia.

Es procedirà a la destrucció immediata de les imatges i sons obtinguts (art. 13 Decret basc) quan:

- a) La Comissió de Videovigilància i Llibertats emeti informe negatiu en relació amb les gravacions obtingudes d'acord amb els articles 5.2 i 6.5 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost.
- b) Aquestes s'hagin obtingut amb vulneració d'allò que disposa l'article 6.5 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost (s'han obtingut imatges de l'interior d'una vivenda o vestíbul sense consentiment o autorització judicial).
- c) Hagi transcorregut el termini d'un mes des de la seva gravació.

En qualsevol cas, les gravacions seran destruïdes en el termini màxim d'un més o en el termini inferior que determini l'autorització, excepte que estiguin relacionades amb infraccions penals o administratives greus o molt greus en matèria de seguretat pública, amb una investigació policial en curs o amb un procediment judicial o administratiu obert (art. 13.2 Decret basc). La destrucció podrà fer-se efectiva per qualsevol modalitat que permeti el borrar o inutilització de les gravacions o les concretes imatges i sons que hagin de ser cancel.lats. La Vice-conselleria de Seguretat disposarà d'allò necessari per verificar i actualitzar els arxius videogràfics de l'Ertzaintza i en donarà compte a la Comissió de Videovigilància i Llibertats.

Tal i com s'estableix a l'article 15 del Decret basc en relació amb els drets d'accés i cancel.lació, tota persona interessada podrà exercir els drets d'accés i cancel.lació de les gravacions que raonablement consideri que hi figura, d'acord amb allò previst en l'article 9.2 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, el Decret basc i les seves normes de desenvolupament. No obstant això, l'exercici

d'aquests drets podrà ser denegat pels òrgans competents en funció dels perills que poguessin derivar-se per la defensa de l'Estat, la seguretat pública, la protecció dels drets i llibertats de tercers o les necessitats de les investigacions que s'estiguin realitzant. Els drets d'accés i cancel.lació podran exercir-se de forma conjunta o successivament. El representant legal de l'afectat podrà actuar quan aquest es trobi en situació d'incapacitat o minoria d'edat que l'impossibiliti de l'exercici personal d'aquests. En aquest cas, serà precís que s'acrediti la condició de representant legal.

La sol.licitud per a l'exercici dels drets d'accés i cancel.lació es dirigirà per part de l'interessat al Vice-conseller de Seguretat i es concretarà la pretensió fent constar els següents requisits a la sol.licitud (art. 15.3 Decret basc) :

- a) Nom, cognoms i fotocòpia del DNI de l'interessat o de la persona que el representi, així com el document acreditatiu de tal representació.
- b) La població, lloc, dia, i hora aproximada en què presumiblement va ser gravada la seva imatge i qualsevol de les altres circumstàncies que permetin identificar l'escena.
- c) La identificació de l'interessat a través de fotografia, preferentment de cos sencer i en tot cas de la cara.
- d) Objecte de la sol.licitud (accés o accés i cancel.lació), així com les circumstàncies en les que es basa aquesta.
- e) Domicili als efectes de les notificacions, data i firma del sol.licitant.
- f) Qualsevol altre document en el què es fonamenti la seva petició.

Rebuda la sol.licitud es procedirà a comprovar les dades d'aquesta i en cas de no haver pogut identificar l'escena o la persona interessada se li comunicarà que no figura en cap registre. Identificada l'escena i l'interessat en alguna gravació es procedirà a verificar o constatar les circumstàncies en què es va produir aquesta i la seva adequació a la legislació vigent. La sol.licitud haurà de resoldre's en el termini d'un mes, previ informe de l'òrgan que tingui encomanada la custòdia material efectiva de les gravacions. De no dictar-se resolució expressa en el termini establert, l'interessat podrà entendre desestimada la seva sol.licitud.

3.2.8. Ús policial de les instal.lacions fixes alienes⁹²

Com a novetat important en el Decret basc cal citar la disposició addicional segona, la qual estableix la possibilitat que la Policia del País Basc pugui fer ús d'instal.lacions fixes de videocàmeres alienes de titularitat pública o privada, quan sigui procedent en el marc dels deures de col.laboració i auxili imposats per la legislació sobre seguretat ciutadana a autoritats i particulars. L'ús d'aquestes videocàmeres es regularà pel règim d'utilització de videocàmeres

⁹² PADRÓS REIG, C. "Videovigilancia y Estado Autonómico. Comentario a propósito de la actividad normativa de despliegue de la Ley Orgánica 4/1997". *Revista de Administración Pública*, núm. 151 (2000): 465-489. Aquest autor destaca la importància del valor de les gravacions que s'hagin realitzat amb càmeres privades. Un exemple clar d'aquestes gravacions el constituïrien les càmeres de control dels caixers automàtics dels bancs o les gravacions de vídeo afeccionats.

mòbils previst en la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, i pel Decret basc, sempre que existeixi un efectiu control i direcció policial del procés complet de captació, visionat, gravació i custòdia de les imatges i sons.

3.2.9. Règim aplicable en la utilització de videocàmeres per a la vigilància, control i disciplina del trànsit i la seguretat vial

D'acord amb la normativa basca, la instal·lació i ús de videocàmeres i de qualsevol altre mitjà de captació i reproducció d'imatges pel control, regulació, vigilància i disciplina del trànsit a les vies públiques s'efectuarà de conformitat amb la disposició addicional vuitena de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost i el Decret basc. Sens dubte, les actuacions que es duguin a terme estaran presidides en tot moment pel principi de proporcionalitat en la seva doble versió d'idoneïtat i d'intervenció mínima. Amb aquesta finalitat es ponderarà l'adequació de la seva utilització per :

1. Optimitzar el coneixement, ús, circulació i seguretat de la red viària.
2. Garantir el respecte a la legislació sobre seguretat vial.
3. Constatar les infraccions de la legislació sobre seguretat vial.

Per això, s'atendrà als criteris següents :

1. Naturalesa de la via o carretera.
2. Nivell de flux i congestió del trànsit.
3. Índexs de sinistralitat.

4. Climatologia.
5. Altres circumstàncies singulars que concorrin a la via o determinats trams d'aquesta.

Són autoritats competents per ordenar la instal.lació i ús dels dispositius:

- a) El Director de Trànsit i Parc Mòbil del Govern, a les vies públiques de la Comunitat Autònoma del País Basc que la seva regulació del trànsit no estigui atribuïda als municipis.
- b) L'autoritat competent del municipi respectiu, a les vies que la seva regulació del trànsit els hi correspongui.

La utilització de mitjans de captació i reproducció d'imatges de caràcter mòbil amb finalitats de trànsit i seguretat vial no precisarà de la resolució a què es refereix l'apartat anterior. No obstant això, la Direcció de Trànsit i Parc Mòbil del Govern Basc podrà dictar les instruccions i directrius necessàries sobre la seva utilització per part de les unitats de l'Ertzaintza encarregades de la vigilància del trànsit.

Com a novetat, és important assenyalar la possibilitat que el Departament d'Interior basc pot promoure la celebració de convenis amb les administracions públiques titulars de les carreteres i vies públiques, amb la finalitat de cooperar en l'exercici de les seves respectives competències, en l'establiment, manteniment i explotació de les instal.lacions a què es refereix aquesta disposició addicional. Igualment, el Departament d'Interior basc podrà promoure la celebració de convenis amb altres administracions públiques competents en matèria de regulació del trànsit i la seguretat vial, amb la finalitat de possibilitar

l'intercanvi de la informació sobre el trànsit a les reds viàries i la interconnexió dels respectius centres de gestió del trànsit.

Pel que fa al règim aplicable a la utilització indistinta de videocàmeres pel trànsit i seguretat ciutadana (disposició addicional quarta Decret basc), cal destacar que la instal·lació de videocàmeres fixes amb la finalitat de ser utilitzades indistintament en el trànsit i la prevenció de la seguretat ciutadana haurà de subjectar-se necessàriament al règim general previst en el text articulat del present Decret.

La Resolució de 15 de juny de 1999 del director de Trànsit i Parc Mòbil del Departament d'Interior del País Basc⁹³, per la qual s'acorda la instal·lació i ús de cinemòmetres i dispositius complementaris per a la captació i reproducció d'imatges per al control, regulació, vigilància i disciplina del trànsit, en determinats punts de la xarxa viària dels territoris històrics de Biscaia i Guipúscoa, preveu que en els trams sotmesos a control de velocitat, el públic ha de ser informat de l'existència d'aquests dispositius a través de senyals informatius adequats a aquesta finalitat. L'esmentada Resolució disposa que *"(...) El objetivo perseguido responde a una filosofía más ambiciosa que la mera constatación de infracciones en puntos concretos de la vía, ya que lo que se pretende es disuadir de forma efectiva a los conductores para que adecuen la velocidad a los límites específicos fijados para esos tramos especialmente conflictivos. Un ejemplo claro de esta intencionalidad es que los conductores son advertidos por medio de señales informativas sobre la existencia de radares en la zona. En definitiva, prevalece el aspecto preventivo frente al meramente punitivo, reforzando de esta forma la seguridad vial y mejorando la*

⁹³ BOPB núm. 1888, de 30 de setembre de 1999.

fluidez de la circulación, factores ambos insistentemente reclamados por la sociedad por incidir directamente en la agilidad y seguridad de los desplazamientos, como presupuestos básicos que condicionan el actual marco de las relaciones económicas y laborales, e incluso la calidad de vida (desplazamientos por motivos de ocio, vacaciones, etc....)”.

3.3. DESENVOLUPAMENT REGLAMENTARI A CATALUNYA : EL DECRET 134/1999, DE 18 DE MAIG

3.3.1. Introducció

L'article 104 de la Constitució espanyola encomana a les forces i cossos de seguretat el deure de protegir el lliure exercici dels drets i llibertats i garantir la seguretat ciutadana. Per altra banda, l'article 149.1.29 de la Constitució estableix la competència exclusiva de l'Estat en matèria de seguretat pública. Malgrat ser aquesta competència exclusiva de l'Estat, l'article 148.1.22 del text constitucional faculta a les comunitats autònomes perquè puguin assumir competències en matèria de vigilància i protecció dels seus edificis i instal·lacions, així com la coordinació i demés facultats en relació amb les policies locals, en els termes que estableixi una llei orgànica.

En el marc de les competències que atorga la Constitució en matèria de seguretat pública, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i la Llei orgànica 2/1986, de 13 de març, de forces i cossos de seguretat de l'Estat; la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, realitza un reconeixement exprés per aquelles comunitats autònomes que tenen competències en matèria de protecció de les persones i béns i manteniment de l'ordre públic, per tal que puguin dictar, d'acord amb allò que estableix la Llei, les disposicions necessàries per regular i autoritzar la utilització de videocàmeres per part de les forces policials i per les dependents de les corporacions locals radicades en el seu territori, la custòdia de les gravacions obtingudes, la responsabilitat sobre el seu ulterior destí i les peticions d'accés i cancel.lació (disposició addicional primera Llei orgànica). En conseqüència, aquestes comunitats autònomes, d'acord amb allò previst en els seus estatuts d'autonomia, podran regular entre altres extrems la composició i funcionament de la Comissió prevista en l'article 3 de la Llei orgànica, la qual té un paper clau en el procediment per a l'atorgament d'autorització per a la instal.lació de videocàmeres.

En aquest sentit també es ratifica la disposició addicional sisena del Reial decret 596/1999, de 16 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de desenvolupament de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, la qual preveu per a les comunitats autònomes a què fa referència la disposició addicional primera de la citada Llei orgànica que pugui existir una única⁹⁴ Comissió de Garanties de la Videovigilància per a la instal.lació de videocàmeres per qualsevol de les

⁹⁴ A través de la Resolució de 6 de juliol de 1999 de la Secretaria General Tècnica es disposa la publicació del Conveni de Col.laboració entre el Ministeri de l'Interior i el Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya, per a la creació d'una única Comissió de Garanties de la Videovigilància (BOE núm. 172, de 20 de juliol de 1999).

forces i cossos de seguretat que actuïn en aquestes, prèvia subscripció del corresponent Conveni de Col.laboració a l'efecte entre l'Administració General de l'Estat i la Comunitat Autònoma.

D'acord amb la citada disposició addicional primera de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, l'Administració General de l'Estat va regular, a través del Reial decret esmentat anteriorment, la seva competència en relació a la utilització de la videovigilància per les seves forces i cossos de seguretat. També la Generalitat de Catalunya va aprovar el Decret 134/1999, de 18 de maig⁹⁵, de regulació de la videovigilància per part de la policia de la Generalitat i

⁹⁵ A través del Decret 297/1999, de 26 de novembre, de creació i reorganització de departaments de l'Administració de la Generalitat de Catalunya (DOGC núm. 3025, de 29 de novembre de 1999), el Departament de Governació va passar a denominar-se Departament de Governació i Relacions Institucionals i es va crear el Departament d'Interior. Posteriorment, a través del Decret 253/2002, de 4 de novembre, de creació i reorganització de diferents departaments, de modificació de les comissions de Govern i la seva composició i de determinació del nombre de departaments en què s'estructura l'Administració de la Generalitat ; es va crear el "Departament de Justícia i Interior", el qual assumia la totalitat de les competències i funcions fins ara atribuïdes, respectivament, al "Departament de Justícia" i al "Departament d'Interior" (DOGC núm. 3754, de 5 de novembre de 2002). També és important citar el Decret 284/2002, de 19 de novembre, d'estructuració i de reestructuració parcial de diversos departaments de l'Administració de la Generalitat (DOGC núm. 3765, de 20 de novembre de 2002). Finalment, a través del Decret 296/2003, de 20 de desembre, de creació, denominació i determinació de l'àmbit de competència dels departaments de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, es torna a crear el Departament d'Interior i el Departament de Justícia i Interior passa a denominar-se Departament de Justícia (DOGC núm. 4035, de 22 de desembre de 2003).

de les policies locals de Catalunya i la creació en el seu article tercer de la corresponent Comissió.

3.3.2. Objecte i àmbit d'aplicació

El Decret 134/1999, de 18 de maig, regula la utilització de càmeres i altres dispositius per captar i gravar imatges i sons en llocs públics, així com la seva utilització posterior, per part de la policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i de les Polícies Locals de Catalunya, amb la finalitat de garantir la seguretat pública i respectar el dret a la intimitat dels ciutadans i el funcionament i composició de la Comissió que preveuen la disposició addicional primera i l'article 3 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost. Convé assenyalar que el concepte de "videocàmera" és molt ampli, ja que tant la Llei orgànica com la normativa de desenvolupament preveuen "altres dispositius" o mitjans tècnics que permetin realitzar gravacions. Amb aquesta previsió es tracta d'evitar que la innovació tècnica en aquest camp deixi a la norma obsoleta en poc temps.

Queden excloses de l'àmbit d'aplicació del Decret les càmeres fixes que necessita instal·lar la policia de la Generalitat o les policies locals en immobles, dependències, instal·lacions pròpies o adscrites al compliment de les seves funcions, sempre que aquestes càmeres estiguin exclusivament destinades a garantir la seguretat i protecció interior o exterior d'aquestes dependències. En aquests casos, la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya no haurà d'emetre cap informe en relació amb aquestes càmeres.

En canvi, quan la utilització de videocàmeres fixes tingui per finalitat garantir la seguretat i protecció interior o exterior dels immobles que es trobin sota la vigilància de les Forces i Cossos de Seguretat, els serà d'aplicació el règim previst en la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost i la seva normativa de desenvolupament. Per exemple, podem pensar en els casos que hagin d'instal·lar-se càmeres fixes en edificis oficials que no siguin comissaries del Cos de Mossos d'Esquadra o edificis de la policia local, com immobles de titularitat pública destinats a la prestació d'un servei públic (seu d'un departament de la Generalitat). Per tant, encara que aquests edificis estiguin vigilats pels agents del Cos de Mossos d'Esquadra els serà d'aplicació el Decret 134/1999, de 18 de maig i caldrà autorització administrativa prèvia del director general de Seguretat Ciutadana per a la seva instal·lació.

El tractament posterior de les imatges i dels sons gravats es regirà per la legislació sobre protecció de dades⁹⁶ en tot el que no reguli específicament aquest Decret.

⁹⁶ Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (BOE núm. 298, de 14 de desembre de 1999).

3.3.3. Principis generals d'actuació

L'exigència de proporcionalitat serà necessària en tot moment en les actuacions policials que es duguin a terme (art. 6 Llei orgànica). Aquest principi exigeix una correcta adequació de la utilització dels mitjans emprats a les finalitats previstes, així com que la gravació d'imatges i sons sigui estrictament necessària per complir aquestes finalitats. En el marc del principi de proporcionalitat i en consonància amb allò que estableix la Llei, la utilització de videocàmeres exigirà l'existència d'un "*raonable risc per la seguretat pública*" en el cas dels dispositius fixos i d'un "*perill cert i concret*" en l'ús dels equips mòbils.

A diferència de l'article 6.5 de la Llei orgànica que estableix la prohibició d'utilitzar videocàmeres per prendre imatges i sons a l'interior de les vivendes i els seus vestíbuls, excepte consentiment del titular o autorització judicial, quan s'afecti de forma directa i greu la intimitat de les persones, així com tampoc gravar converses de naturalesa estrictament privada ; en Decret català sembla que aquestes limitacions s'excepcionen de forma incondicional en els casos d'utilització de càmeres mòbils per gravar l'entrada dels habitatges quan calgui prevenir la comissió de delictes o infraccions administratives relacionades amb la seguretat pública, sempre hi quan es realitzi amb les finalitats següents :

1. Assegurar la convivència ciutadana,
2. Eradicació de la violència,
3. Utilització pacífica de les vies i espais públics.

La finalitat d'aquestes actuacions ha d'anar dirigida a la protecció de l'ordre públic i la seguretat ciutadana i haurà de cessar de forma immediata el funcionament d'aquelles videocàmeres que tinguin per finalitat observar la intimitat de les persones o captar converses que es mantinguin privadament en llocs públics susceptibles de gravació, llevat que hi hagi una autorització judicial. Des del moment que el responsable d'operació de gravació i els seus superiors tinguin coneixement que el seu resultat té unes finalitats no previstes en l'apartat anterior, s'ordenarà que aquesta cessi immediatament i s'acordarà la destrucció de les gravacions i s'estendrà l'acta corresponent.

3.3.4. La Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya

3.3.4.1. Creació i composició

La Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya es constitueix com a un òrgan consultiu i de control en aquesta matèria, amb la finalitat de vetllar perquè es garanteixi el dret a la privacitat, intimitat i pròpia imatge dels ciutadans. La novetat a destacar en aquesta Comissió és l'exercici de la funció de control, assessorament, col.laboració i auxili, a banda del caràcter consultiu que ja es predicava en la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost i el seu Reglament.

La disposició addicional primera de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, i la disposició addicional sisena del Reial decret 596/1999, de 16 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de desenvolupament de la Llei orgànica, faculten a les comunitats autònomes amb competències per a la protecció de les persones i béns i pel manteniment de l'ordre públic perquè puguin tenir una única Comissió de Garanties de la Videovigilància. A més, es faculta a aquestes comunitats autònomes perquè puguin regular la composició i el funcionament de l'esmentada Comissió.

La Comissió es regularà per les normes que conté el Decret 134/1999, de 18 de maig, el seu reglament intern, aprovat pel Govern de la Generalitat a proposta d'aquesta i, supletòriament, per les normes de procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat. En relació amb la composició de la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància, l'article 3.3 del Decret estableix que aquesta estarà integrada pels següents membres:

1. President: el president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.
2. El fiscal en cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.
3. Dos vocals designats pel Govern de la Generalitat, a proposta del conseller d'Interior, per un període de quatre anys.
4. Dos vocals designats pel Govern de la Generalitat, a proposta de les entitats associatives dels municipis de Catalunya, per un període de quatre anys.
5. Dos vocals designats per l'Administració General de l'Estat, per un període de quatre anys en el supòsit que la Comissió sigui única.

Com a secretari de la Comissió actuarà, amb veu però sense vot, un funcionari del Departament d'Interior nomenat pel seu conseller, sens perjudici del que estableixi el corresponent conveni.

Els membres suplents de la Comissió els designarà cadascuna de les categories dels membres titulars, en les mateixes condicions i en el mateix nombre. Les assistències dels membres a les sessions de la Comissió meritiran les indemnitzacions que siguin procedents de conformitat amb la normativa vigent.

Tanmateix, cal assenyalar que el Decret 134/1999, de 18 de maig, ha respectat l'exigència que realitza la disposició addicional primera de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, per aquelles comunitats autònomes amb competències per a la protecció de les persones, béns i pel manteniment de l'ordre públic, en subjectar la composició i funcionament de la Comissió als principis de presidència judicial i prohibició de majoria de l'administració autoritzant.

Pel que fa a la composició de la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància cal destacar les següents característiques :

1. En el cas de Catalunya s'elimina la presència de l'Advocat de l'Estat previst en l'art. 13.1 Reial decret 596/1999, de 16 d'abril i es substitueix aquest per dos vocals designats pel Govern de la Generalitat, a proposta del conseller d'Interior.
2. Es substitueix la figura de l'Alcalde representant dels municipis enquadrats en l'àmbit de la corresponent comunitat autònoma que contemplava el Reial decret 596/1999, de 16 d'abril, per dos vocals

designats pel Govern de la Generalitat, a proposta de les entitats associatives dels municipis de Catalunya.

3. El Reial decret 596/1999, de 16 d'abril, dóna la possibilitat que assisteixin a la Comissió assessors experts en matèria de seguretat ciutadana, els quals participaran a les reunions amb veu però sense vot ; a diferència d'allò que preveu el Decret 134/1999, de 18 de maig, que no contempla aquesta possibilitat.

Una vegada analitzada la composició d'aquesta Comissió és important destacar que es tracta d'un òrgan col·legiat a l'empara de l'article 22 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999, en el que hi participen organitzacions representatives d'interessos socials i de representació de diferents administracions públiques. Cal recordar que aquest article determina que aquests òrgans col·legiats quedaran integrats a l'administració pública que correspongui, sense haver de participar en l'estructura jeràrquica d'aquesta, excepte que així ho estableixin les seves normes de creació, es desprengui de les seves funcions o de la pròpia naturalesa de l'òrgan col·legiat.

La finalitat última d'aquesta composició consisteix bàsicament en la implicació de diversos sectors a través de la representació, i en actuar com un instrument per donar garanties o atenuar la discrecionalitat administrativa que moltes vegades en aquest tipus de decisions poden produir-se.

3.3.4.2. Funcions

D'acord amb la disposició addicional sisena del Reial decret 596/1999, de 16 d'abril, a les comunitats autònomes que es refereix la disposició addicional primera de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, podrà existir una única Comissió de Garanties de la Videovigilància per a la instal·lació de videocàmeres per qualsevol de les forces i cossos de seguretat que actuïn en aquestes, prèvia subscripció del corresponent conveni de col·laboració a l'efecte entre l'Administració General de l'Estat i la de la Comunitat Autònoma.

En ordre a aquestes consideracions, l'article 4.1 del Decret 134/1999, de 18 de maig, estableix que la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància podrà ser única en l'àmbit de la Comunitat Autònoma de Catalunya, per a la instal·lació de videocàmeres per part de qualsevol de les forces i cossos de seguretat que actuïn en el seu territori i exercirà les següents funcions:

1. Emetre informe previ i amb caràcter preceptiu sobre l'autorització dels dispositius fixos de gravació que sol·liciti la policia de la Generalitat, les policies locals de Catalunya i, si s'escau, les forces i cossos de seguretat de l'Estat que actuïn en el territori de la Comunitat Autònoma.
2. Dictaminar sobre l'ús dels equips mòbils de gravació per part de la policia de la Generalitat i de les policies locals, a requeriment del director general de Seguretat Ciutadana i dels alcaldes, o bé a iniciativa pròpia acordada per majoria absoluta dels seus membres, i després d'haver examinat les imatges i els sons gravats.

3. Dictaminar, si s'escau, sobre l'ús fet per part dels cossos i forces de seguretat de l'Estat dels equips mòbils de gravació en els termes que fixa la legislació estatal.
4. Ser informada amb periodicitat quinzenal de la utilització i, si s'escau, de les gravacions efectuades amb càmeres mòbils.
5. Requerir de les autoritats administratives i policials responsables, la documentació i informació que consideri necessària per a l'exercici de les seves funcions.
6. Rebre informe motivat sobre la utilització de videocàmeres mòbils en casos excepcionals d'urgència màxima o impossibilitat d'obtenir a temps l'autorització corresponent.
7. Rebre la resolució motivada d'autorització per a la utilització de videocàmeres mòbils, on no hi hagi instal·lades videocàmeres fixes.
8. Altres funcions que li atribueixi la legislació vigent.

Per al compliment de les seves funcions, la Comissió pot reclamar en qualsevol moment el suport original de les gravacions realitzades a través de dispositius fixos i equips mòbils.

3.3.4.3. Règim aplicable als membres de la Comissió

Els membres de la Comissió gaudeixen d'independència en l'exercici de les seves funcions i cessen en el seu càrrec per les següents causes :

1. Haver transcorregut el període del mandat.
2. Dimissió.
3. Haver incorregut en causa d'incompatibilitat.
4. Condemna penal per delictes dolosos.
5. Negligència greu en l'exercici de les seves funcions, apreciada per dues terceres parts dels membres de la Comissió.

Com a causes d'incompatibilitat, cal destacar que no poden ser designats vocals de la Comissió els parlamentaris estatals o autonòmics, els membres del Govern i alts càrrecs de l'Administració estatal i autonòmica, i els membres electes de les corporacions locals.

3.3.4.4. Funcionament

L'article 6 del Decret 134/1999, de 18 de maig, estableix que per a la vàlida constitució i funcionament de la Comissió, als efectes de la realització de les sessions, deliberacions i presa d'acords, serà necessària la presència de la majoria dels seus membres o suplents sempre que el nombre de membres que pertanyin a l'administració autoritzant no constitueixi majoria. Els acords s'adoptaran per majoria de vots dels membres presents i en cas d'empat el president gaudeix de vot de qualitat.

El règim de funcionament de la Comissió que s'estableix en el Decret autonòmic és més flexible respecte a la normativa estatal, la qual exigeix la presència del President, el Secretari i la de la meitat almenys dels vocals,

sempre que el nombre de membres que pertanyin a l'administració autoritzant no constitueixi majoria.

3.3.5. Règim d'autorització pels dispositius fixos de gravació

3.3.5.1. Procediment d'autorització

Per a la instal·lació de dispositius fixos de gravació per part de la Policia de la Generalitat-mossos d'esquadra i les policies locals es requereix autorització administrativa que atorgarà el director general de Seguretat Ciutadana. Amb caràcter previ i preceptiu a l'autorització es requerirà un informe favorable de la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància (art. 3 del Decret català).

Podran formular la sol·licitud per a la instal·lació de videocàmeres fixes o qualsevol altre mitjà tècnic anàleg, el responsable de la policia de la Generalitat que determini el director general de Seguretat Ciutadana i l'alcalde pel què fa a les instal·lacions de la policia local en el seu municipi. Aquesta sol·licitud, que caldrà adreçar al director general de Seguretat Ciutadana, haurà de ser motivada i s'acompanyarà amb la documentació que justifiqui suficientment els objectius i la necessitat d'instal·lar videocàmeres fixes, la identificació del sol·licitant, la localització de l'àmbit físic susceptible de ser gravat, les especificacions tècniques dels dispositius, la qualificació tècnica de les persones encarregades de l'explotació del sistema de tractament de les gravacions, el període de temps en què es pretenguin efectuar aquestes

gravacions i qualsevol altra qüestió sobre la que la resolució calgui pronunciar-se. A través d'una ordre del conseller d'Interior es podrà precisar la documentació que serà exigible amb caràcter necessari.

El director general de Seguretat Ciutadana podrà requerir al sol·licitant l'esmena o ampliació de la documentació presentada de conformitat amb allò que preveu l'article 71 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999 i sol·licitar tots els informes que consideri necessaris o convenients per determinar el sentit de la resolució d'autorització.

La documentació que conformi l'expedient de sol·licitud s'enviarà a la Comissió de Control de Dispositius de Videovigilància abans que es dicti la resolució, per tal que emeti el corresponent informe preceptiu en el termini d'un mes. Durant aquest termini, aquest òrgan haurà de realitzar una ponderació, d'acord el principi de proporcionalitat, entre els objectius i les finalitats que es pretenen aconseguir, les circumstàncies concretes del moment, el lloc on poden ser instal·lades les videocàmeres i els drets fonamentals que puguin resultar afectats per aquestes mesures. L'informe de la Comissió haurà de ser, en tot cas, motivat⁹⁷ tant si aquest és en sentit positiu com negatiu. Recordem que la normativa estatal estableix expressament que l'informe de la comissió té un caràcter preceptiu i és vinculant en cas de ser negatiu. El Decret català preveu que si la Comissió no emet l'informe en el termini màxim d'un mes no impedirà

⁹⁷ En aquest sentit, l'informe de la Comissió ve a equiparar-se, per la seva naturalesa, a un acte administratiu. Recordem que l'article 54 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999, requereix per als actes administratius la motivació amb la corresponent referència de fets i fonaments de dret.

la tramitació de l'expedient d'autorització. En aquest cas, l'òrgan decisorí valorarà que no s'hagi emès l'informe i emetrà la resolució⁹⁸. La sol·licitud d'instal·lació s'entendrà denegada si un cop transcorreguts tres mesos a comptar des de l'endemà de la sol·licitud el director general de Seguretat Ciutadana no ha dictat resolució expressa. Contra la resolució de la sol·licitud d'instal·lació de videocàmeres es podrà interposar recurs d'alçada⁹⁹ davant el conseller d'Interior.

La resolució que autoritzi la instal·lació de dispositius fixos de videovigilància haurà de ser motivada¹⁰⁰ i contindrà les condicions concretes i

⁹⁸ En aquest cas trobem una certa contradicció amb allò que estableix l'article 16 del Reial decret 596/1999, de 16 d'abril, el qual destaca dins l'enumeració de les competències de les Comissions de Garanties de Videovigilància, la d'emetre informe preceptiu per a les sol·licituds d'instal·lacions fixes de videocàmeres.

⁹⁹ D'acord amb els articles 114 i ss. de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999.

¹⁰⁰ El Tribunal Constitucional a la Sentència núm. 85/1994, de 14 de març (RTC 1994/85) ha disposat que "(...) *cuando se coarta el libre ejercicio de los derechos reconocidos por la Constitución el acto es tan grave que necesita encontrar una especial causalización y el hecho o conjunto de hechos que lo justifican deben explicarse con el fin de que los destinatarios conozcan las razones por las cuales su derecho se sacrificó y los intereses a los que se sacrificó. De este modo, -añade la sentencia-, la motivación es no sólo una elemental cortesía, sino un riguroso requisito del acto de sacrificio de derechos*".

En aquest sentit, el Tribunal Constitucional a la Sentència núm. 62/1982, de 15 d'octubre (RTC 1982/62) destaca que "(...) *toda resolución que limite o restrinja el ejercicio de un derecho fundamental ha de estar motivada, de forma tal que la decisión*

particulars del seu ús i les limitacions específiques que l'afectin. S'hi precisarà l'àmbit físic susceptible de ser gravat, el tipus de càmera o de dispositiu, i les seves especificacions tècniques. Igualment, a la resolució d'autorització s'hi determinarà l'òrgan al qual s'assigna el dispositiu, els òrgans responsables de la seva operació i de la custòdia de les gravacions i s'hi podrà determinar la qualificació tècnica de les persones encarregades de l'explotació del sistema de tractament i qualsevol altra mesura idònia per garantir el respecte de les disposicions legals vigents. La vigència que tindrà l'autorització per a la instal·lació d'un dispositiu fix serà d'un any, excepte que la resolució de l'autorització estableixi una durada inferior.

3.3.5.2. Procediment de renovació

Hi haurà la possibilitat de sol·licitar la renovació de l'autorització abans no transcorri el període màxim d'un any si persisteixen els motius que la van originar. Ara bé, si els motius han variat i el dispositiu no es considera necessari per a la protecció de la seguretat ciutadana, l'òrgan sol·licitant haurà de comunicar-ho a l'òrgan que va autoritzar la instal·lació per tal que procedeixi a la seva retirada. En relació amb aquesta qüestió, la memòria de la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya corresponent a l'any 2002 s'expressava en els termes següents: *“Con todo, no resultará ocioso recordar que las mismas (es refereix a les autoritzacions concedides en anys anteriors) tienen, por disposición legal (...) y reglamentaria (...), una duración limitada a un año y que su prórroga (...) debe ser solicitada y concedida antes*

determinante pueda ser conocida por el afectado. De otro modo, se infringe el derecho a la tutela judicial efectiva de los Jueces i Tribunales en el ejercicio de los derechos”.

de su caducidad, lo que, creemos que muy frecuentemente, no habrá sucedido (...)”.

En data 25 de juny de 2003, el Síndic de Greuges va sol·licitar al Departament de Justícia i Interior informació sobre els mecanismes previstos per articular aquest procediment de renovació, el nombre d'autoritzacions que havien estat renovades i els instruments d'inspecció per controlar aquells dispositius que, tot i no haver renovat l'autorització, continuaven en funcionament. La Direcció General de Seguretat Ciutadana, a través d'un informe de data 21 d'octubre de 2003, va informar al Síndic de Greuges de l'acord pres en data 8 de gener de 2003 per part de la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya, als efectes de resoldre les qüestions derivades de les sol·licituds de renovació de les autoritzacions per a la instal·lació de videocàmeres fixes. En aquest acord, les autoritzacions per a les instal·lacions fixes de videovigilància s'agrupaven en tres categories:

1. Vigilància de la via pública.- Junt amb l'escrit de l'òrgan competent amb què es sol·licita la renovació s'ha d'aportar un informe valoratiu d'utilització de les càmeres que motivi la necessitat de la seva renovació. Aquest informe ha d'incloure els aspectes següents :
 - a) Utilització que s'ha fet de la instal·lació aprovada : hores gravades, actuacions derivades de les gravacions, persones detingudes i tipologia dels delictes, etc.
 - b) Llistat de les incidències constatades durant l'any de funcionament del sistema de videovigilància, de forma que permeti comparar-les amb les produïdes durant l'any anterior i/o durant el temps que no

funcionava el sistema de videovigilància, especialment pel que fa referència al nombre de delictes.

- c) Estadístiques en relació amb les gravacions que han passat a disposició judicial o administrativa, així com una valoració de la idoneïtat de les mateixes, per a perseguir els delictes que més habitualment es produeixen a la zona vigilada.

2. Vigilància perimetral.- Junt amb l'escrit de l'òrgan competent amb què es sol·licita la renovació, cal aportar un informe valoratiu de la utilització de les càmeres que motivi la necessitat de la renovació.

3. Vigilància perimetral interna.- L'escrit amb què es sol·licita la renovació ha de contenir una motivació mínima que la justifiqui.

El procediment per a la renovació segueix els mateixos tràmits que el previst per a l'atorgament de l'autorització. L'òrgan sol·licitant tramet a la Direcció General de Seguretat Ciutadana la documentació que es fa arribar a la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya. Aquesta emet un informe sobre la conveniència i adequació de la sol·licitud de pròrroga a l'ordenament jurídic i, finalment, el director general de Seguretat Ciutadana dicta la corresponent resolució. El Síndic de Greuges considera que, en tant que la Direcció General de Seguretat Ciutadana és l'òrgan competent per atorgar les autoritzacions i resoldre la seva renovació, s'han d'articular mecanismes complementaris als ja desplegats per inspeccionar aquells dispositius que, havent estat autoritzats fa més d'un any, no han estat objecte de la sol·licitud de renovació i no han estat desactivats o desmuntats, a l'efecte d'exigir el compliment de la normativa.

El Síndic de Greuges recorda que el marc normatiu no habilita expressament l'ens autoritzant a adoptar mesures coercitives o sancionadores davant els incompliments que es produeixin, sinó que és bastant lacònic en allò que fa referència a la tipificació de les infraccions i no estableix un règim sancionador. Més enllà de la responsabilitat penal o de la possible responsabilitat disciplinària derivada de determinades conductes, els incompliments a la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, es subjecten, en defecte de les infraccions tipificades en la disposició addicional setena de la Llei orgànica, al règim general de sancions previst en matèria de protecció de dades de caràcter personal. En aquest sentit, es pot afirmar que l'autoritat competent per exercir la potestat sancionadora en matèria de protecció de dades de caràcter personal per la Generalitat de Catalunya i pels ens que integren l'administració local és l'Agència Catalana de Protecció de Dades, d'acord amb l'article 5.1 i) de la Llei 5/2002, de 19 d'abril, de l'Agència Catalana de Protecció de Dades¹⁰¹. Quan no es puguin exigir responsabilitats penals o no es pugui sancionar una determinada conducta, de conformitat amb el règim disciplinari que correspon als infractors, seria aquesta Agència la competent per sancionar d'acord amb el règim general de sancions en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

¹⁰¹ DOGC núm. 3625, de 29 d'abril de 2002.

D'acord amb l'article 2.3 de la Llei 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal¹⁰², s'haurà de concloure que les funcions de l'agència es circumscriuen, davant la manca de regulació específica, al tractament de dades personals que es faci a partir de les imatges i els sons obtinguts i no en sancionar l'ús de dispositius l'autorització que no s'han renovat un cop transcorregut el termini d'un any.

Els propietaris i els titulars dels altres drets reals sobre els béns afectats per les instal·lacions dels dispositius estan obligats a facilitar la seva col·locació i manteniment, sens perjudici de la necessitat, si s'escau, d'obtenir una autorització judicial i les indemnitzacions que per llei els corresponguin. La instal·lació de dispositius fixos no està sotmesa a llicència urbanística ni a cap altra autorització prèvia que no es contempli en el Decret, sens perjudici de la necessitat de respectar, en altres aspectes, les normatives sectorials aplicables sempre que no impedeixin o dificultin greument les finalitats de la disposició.

¹⁰² L'article 2.3 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal estableix que "*Se regiran por sus disposiciones específicas, y por lo especialmente previsto, en su caso, por esta Ley Orgánica los siguientes tratamientos de datos personales: e) los procedentes de imágenes y sonidos obtenidos mediante la utilización de videocámaras por las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad, de conformidad con la legislación sobre la materia*".

3.3.5.3. Requisits dels dispositius fixos

Els objectius que estableix el Decret per a les instal·lacions fixes de videovigilància consisteixen en assegurar la protecció dels edificis, instal·lacions públiques i els seus accessos, salvaguardar les instal·lacions útils per a la defensa nacional, en els termes que fixi la legislació de l'Estat i, si s'escau, detectar o constatar les infraccions a la seguretat pública, prevenir la producció de danys a les persones i béns, i respectar el dret a la intimitat dels ciutadans.

L'article 9 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, estableix que serà preceptiu el deure d'informar al públic de forma clara i permanent de l'existència de videocàmeres fixes, sense especificar el lloc concret del seu emplaçament, així com de l'autoritat responsable de la seva instal·lació, als efectes que els interessats puguin exercir el seu dret d'accés i cancel·lació de les gravacions. Per raons d'urgència o interès públic valorades per l'òrgan competent es podrà utilitzar qualsevol mitjà informatiu, inclosa la publicació en diaris oficials, sempre i quan es garanteixin els principis informatius que preveu l'article 9.1 de la Llei orgànica. La normativa autonòmica preveu que el disseny, el format i la ubicació de les plaques o rètols informatius es regularan a través d'una ordre del conseller d'Interior.

Al marge dels criteris a tenir en compte per a la instal·lació de videocàmeres, l'article 10 del Decret 134/1999, de 18 de maig, faculta perquè en els dispositius fixes es pugui incorporar un mecanisme de datació de les gravacions que permeti fixar en el suport original el dia i l'hora que es realitzen.

3.3.6. Règim d'autorització per a videocàmeres mòbils. Procediment d'autorització

En aquest apartat s'analitza un Procediment Normalitzat de Treball (PNT) que existeix en el Cos de Mossos d'Esquadra sobre videovigilància mòbil, que va entrar en vigor el passat 30 de juny de 2000, i que complementa les Instruccions del director general de Seguretat Ciutadana de 19 de novembre de 1997, per la qual es fixen les directrius que cal seguir en el Cos de Mossos d'Esquadra per a sol·licitar autoritzacions per a gravar amb videocàmeres mòbils; i la Instrucció 2/1999, de 16 de març, per la qual s'estableixen en l'àmbit del Cos de Mossos d'Esquadra els comandaments competents per a demanar autoritzacions de gravació amb videocàmeres mòbils. Aquest Procediment Normalitzat de Treball (PNT) inclou els aspectes bàsics que conté el Decret 134/1999, de 18 de maig, sobre regulació de la videovigilància amb càmeres mòbils més directament relacionats amb la tasca policial.

En els supòsits de desordres públics i, en general, de perill concret per a la seguretat pública correspondrà atorgar l'autorització per a la utilització d'equips mòbils de gravació d'imatges i de sons al director general de Seguretat Ciutadana, per iniciativa pròpia o a requeriment del comandament superior del cos, del màxim responsable de cada regió policial del cos de mossos d'esquadra, o dels alcaldes¹⁰³ pel que fa a les policies locals dels municipis respectius.

¹⁰³ El Tribunal Constitucional, en més d'una ocasió (SSTC núms. 84/1982, de 23 de desembre (RTC 1982/84) i 170/1989, de 19 d'octubre (RTC 1989/170)) ha declarat que l'autonomia local, tal i com es reconeix en els articles 137 i 140 de la Constitució espanyola, gaudeix d'una garantia institucional amb un contingut mínim que el

Els comandaments competents per tal de sol·licitar les peticions d'autorització per a la utilització d'equips mòbils d'enregistrament d'imatges i sons han d'adreçar-les al màxim responsable operatiu del Cos de Mossos d'Esquadra i són els que es descriuen a continuació:

- a) Els caps de les regions policials i de l'Àrea Territorial de Tarragona per als enregistraments d'imatges i sons que s'hagin de fer en l'àmbit de la demarcació territorial on són competents.
- b) El cap de la Divisió Central de Seguretat Ciutadana, en el cas dels dispositius d'ordre públic dels quals en sigui responsable aquesta Divisió.
- c) Els caps de les Divisions d'Afers Interns i Central d'Informació, en el cas de les matèries relacionades amb la seva competència.
- d) El cap de la Divisió Central d'Investigació, en territori de no desplegament o en relació amb les investigacions de caràcter funcional que tingui assignades aquesta Divisió.
- e) El cap de la Divisió Central de Trànsit a la Regió Metropolitana, en relació amb els serveis policials directament assignats a aquesta Divisió.

legislador ha de respectar. Aquesta garantia suposa “*el derecho de la comunidad local a participar, a través de órganos propios en el gobierno y administración de cuantos asuntos le atañen, graduándose la intensidad de esta participación en función de la relación existente entre los intereses locales y supralocales dentro de tales asuntos o materias*”. Més enllà d'aquest límit de contingut mínim que protegeix la garantia institucional, l'autonomia local és un concepte jurídic de contingut legal que permet configuracions legals diverses, vàlides en tant aquestes respectin la garantia institucional.

Els citats comandaments han d'adreçar les peticions d'autorització al Major del Cos de Mossos d'Esquadra, el qual les trametrà degudament informades al director general de Seguretat Ciutadana. La petició d'autorització haurà de seguir els punts que s'indiquen a l'apartat A.2 de la Instrucció de 19 de novembre de 1997 :

1. Objectiu que es persegueix amb les gravacions.
2. Justificació de l'existència d'un perill concret que faci necessari l'ús de videocàmeres.
3. Data/dates i franja horària que es pretenen realitzar les gravacions.
4. Lloc concret on es faran les gravacions (localitat i carrers).
5. Àmbit físic susceptible de ser gravat.
6. Tipus de videocàmeres que es pretenen utilitzar amb les seves especificacions tècniques.

Cal que el director general tingui la màxima informació per poder autoritzar la gravació. Aquesta informació ha de permetre als membres de la Comissió valorar l'adequació de les gravacions realitzades per la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra a la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost.

En els supòsits de màxima urgència i sempre que les circumstàncies del cas impedeixin l'obtenció a temps de l'autorització preceptiva o bé quan es tracti de vies o llocs públics on s'hagi autoritzat la instal·lació de videocàmeres fixes, el comandament superior del cos, el cap de la regió policial corresponent o l'alcalde, respectivament, podran ordenar l'ús d'equips mòbils de gravació d'imatges i de sons. El cap de la policia o l'alcalde que hagi ordenat la seva utilització n'informarà de forma immediata i, en tot cas, dins el termini màxim de setanta-dues hores, al director general de Seguretat Ciutadana i a la Comissió

de Control dels Dispositius de Videovigilància. Aquest informe haurà de contenir, com a mínim, la següent informació :

1. Òrgans responsables de les operacions d'enregistrament i de custòdia de les gravacions.
2. Videocàmeres utilitzades.
3. Localitzacions i àmbit físic enregistrat.
4. Incidents enregistrats.
5. Data i hora d'inici i finalització de les gravacions.
6. Si s'han detectat infraccions penals o administratives. En cas positiu, autoritat a qui s'ha lliurat l'original. En aquest cas, el responsable de la custòdia n'ha de fer sempre una còpia a petició de l'autoritat corresponent, i deixar-la a disposició del Cos de Mossos d'Esquadra d'acord amb allò que estableix l'article 16.4 del Decret. Quan coincideixi que hi ha infracció penal i administrativa, per norma, s'ha de lliurar sempre l'original a l'autoritat judicial i la còpia a l'autoritat administrativa. Les còpies mai no s'han de fer a iniciativa pròpia, sempre sota l'empareda de l'autoritat corresponent.
7. Si se n'han fet còpies i, en cas positiu, a requeriment de qui.
8. Nombre i numeració de les cintes utilitzades, així com les inscripcions que constin a les caràtules.

En el termini de vuit dies naturals des de la data de la gravació, els comandaments descrits hauran d'omplir i tramitar el *Qüestionari per sol.licitar informes sobre la utilització de videocàmeres mòbils a la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya*. D'altra banda, cal trametre al director general de Seguretat Ciutadana un informe que palesi l'excepcionalitat

del cas que ha impedit seguir el procediment ordinari (aquesta comunicació s'ha de fer sempre a través del màxim comandament del Cos).

La resolució per la qual es concedeixi l'autorització serà motivada i contindrà les condicions i els límits amb els quals es permet l'ús dels equips mòbils de gravació. En tot cas, es gravaran conjuntament imatges i sons i es dataran les gravacions, de tal manera que el dia i l'hora en què aquestes han estat realitzades quedi incorporat al suport original. La resolució que concedeixi o denegui l'autorització haurà de dictar-se en el termini màxim de 15 dies i s'entendrà desestimada quan hagi transcorregut aquest termini sense que s'hagi dictat la corresponent resolució.

El director general de Seguretat Ciutadana comunicarà la resolució d'autorització a la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància en el termini màxim de setanta-dues hores. En el mateix termini, comptat des de la finalització de la gravació, s'enviarà igualment a la Comissió un informe sobre l'ús realitzat de cada autorització. Les autoritats esmentades anteriorment en els apartats 1 i 2 de l'article 12 en el seu respectiu àmbit de competència, així com el conseller d'Interior respecte qualsevol gravació, podran sol·licitar a la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància que emeti un dictamen sobre l'adequació de les gravacions realitzades mitjançant equips mòbils a les finalitats i condicions de la normativa aplicable a aquesta matèria. La Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància podrà demanar, en qualsevol cas, la remissió del suport original de les gravacions realitzades i per iniciativa pròpia podrà emetre un dictamen que trametrà a les autoritats competents.

El responsable d'operació dels equips mòbils de gravació serà el cap de la unitat policial que hagi estat autoritzada per al seu ús. També és important destacar que a través d'una ordre del conseller d'Interior es regularan les especificitats relatives a la utilització dels dispositius de videovigilància per part dels cossos de la policia local.

3.3.7. Responsabilitat sobre les gravacions i drets dels ciutadans

3.3.7.1. Registre d'autoritzacions

El Decret 134/1999, de 18 de maig, estableix que es crea en el Departament d'Interior i amb seu a la Direcció General de Seguretat Ciutadana un Registre general informatitzat dels dispositius fixos de gravació autoritzats. A diferència del que succeeix a Catalunya, el Reglament estatal que desenvolupa la Llei orgànica designa al delegat del Govern com a òrgan competent per crear un registre en el que constin totes les autoritzacions de les instal·lacions fixes de videocàmeres.

La inscripció de les autoritzacions i, si s'escau, de les renovacions en aquest registre s'efectuarà d'ofici i s'hi hauran de fer constar com a mínim les dades relatives al cos de seguretat autoritzat, la data d'autorització i el termini de la seva vigència, l'àmbit susceptible de ser gravat, sense especificar el lloc concret d'emplaçament de les càmeres, així com l'òrgan encarregat de la custòdia i de la resolució de les peticions d'accés i cancel·lació de les gravacions. També s'inscriuran en aquest registre, en el cas que el

Departament d'Interior ho consideri procedent, les resolucions motivades d'autorització d'ús de videocàmeres mòbils efectuades per les forces i cossos de seguretat.

Els ajuntaments portaran igualment un registre dels dispositius fixes de gravació autoritzats en el seu àmbit territorial. L'accés a les dades que continguin el registre general i els registres municipals s'efectuarà de conformitat amb allò que estableix la normativa general sobre procediment administratiu comú¹⁰⁴ i protecció de dades de caràcter personal.

3.3.7.2. Custòdia de les gravacions

El responsable d'operacions de la gravació, amb la periodicitat que es fixi a la resolució d'autorització pels dispositius fixes i immediatament després de finalitzar les gravacions efectuades per equips mòbils, remetrà els suports originals al corresponent responsable de la seva custòdia sense fer-ne cap còpia ni realitzar-hi cap tipus de manipulació. El Procediment Normalitzat de Treball (PNT) sobre videovigilància mòbil que existeix al Cos de Mossos d'Esquadra estableix que el responsable de l'operació, als efectes previstos en els articles 12.8 i 14.1 del Decret, és el cap de dispositiu nomenat pel

¹⁰⁴ L'article 105.b) de la Constitució espanyola i els articles 35.h) i 37 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999, contempnen l'accés dels ciutadans als arxius i registres administratius.

comandament que hagi sol·licitat l'autorització de gravació. En els termes previstos a l'article 14.1 d'aquest Decret, una vegada el funcionari de policia hagi efectuat l'enregistrament amb la videocàmera ha de lliurar el suport original al responsable de l'operació, el qual l'ha de trametre de forma immediata al responsable de custòdia de les gravacions sense fer-ne cap còpia ni cap tipus de manipulació.

Seran responsables de la custòdia de les gravacions:

1. La persona que es determini a la resolució d'autorització, d'acord amb allò que estableix l'article 9.1 del Decret respecte les gravacions obtingudes amb videocàmeres fixes.
2. El cap de la regió policial corresponent en els territoris de desplegament de la policia de la Generalitat-mossos d'esquadra o el cap de divisió si les ha realitzat aquest cos policial i el cap superior de la policia local corresponent, respecte les gravacions obtingudes amb equips mòbils.

El Procediment Normalitzat de Treball (PNT) sobre videovigilància mòbil del Cos de Mossos d'Esquadra, estableix que els responsables de la custòdia de les gravacions, als efectes previstos al Decret català, són els comandaments que hagin sol·licitat l'autorització de gravació a través del màxim comandament del Cos o els caps de regió que per impossibilitat d'obtenir autorització prèvia hagin ordenat l'ús d'equips mòbils. Els responsables de la custòdia de les gravacions i totes les persones que hagin tingut accés a aquestes estan obligats a guardar reserva sobre la informació que continguin. Ningú no podrà realitzar cap tipus de manipulació dels suports originals de les gravacions que alteri les imatges i els sons recollits. Només es podran copiar, per ordre del responsable

de la custòdia de les gravacions, les imatges i els sons del suport original en les següents condicions :

1. Que la còpia es realitzi de punt a punt del suport original, sense interrupcions, talls ni inclusions d'imatges o sons intermedis.
2. Que al punt d'inici i de final de la còpia s'indiqui el moment al qual correspon en el suport original.
3. Que la còpia sigui sempre conjunta d'imatge i so, si s'escau, tal i com figura al suport original.
4. Que cada còpia es numeri de forma independent i se n'indiqui el suport original.

El responsable de la custòdia de les gravacions registrarà la còpia dels suports originals que es tracti, el nombre de còpies realitzades i els seus destinataris. Els suports originals de les gravacions i les seves còpies, si s'escau, no podran ser cedits a tercers (inclosos altres serveis administratius i entitats públiques) ni examinats o consultats per ningú, llevat dels casos que preveu el Decret. Cada responsable haurà d'omplir un llibre-registre amb els apartats següents :

1. Número de cinta.
2. Format de la cinta.
3. Data, hora i lloc dels fets.
4. Contingut de la cinta.
5. Nombre de còpies i format de la còpia.
6. Destinació de les còpies.
7. Destrucció, número d'acta i data.

Per una millor protecció i control dels suports videogràfics, el responsable de la custòdia haurà de prendre les mesures de seguretat adequades per garantir la protecció i el control de les gravacions i de les seves còpies. A través d'una Ordre del conseller de l'Interior es regularan els requisits de seguretat que han de reunir els llocs destinats a custodiar les gravacions i les seves còpies. Pel que fa al trasllat dels suports, en el cas que la persona responsable de la custòdia de les gravacions es trobi en lloc diferent al de l'enregistrament de les imatges, cal establir una cadena de custòdia. El Decret català estableix que cal regular per Ordre els requisits de seguretat que han de reunir els llocs destinats a custodiar les gravacions i les seves còpies (art. 14 Decret català).

3.3.7.3. Accés i cancel·lació de les gravacions

L'article 9 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, estableix que el públic serà informat de forma clara i permanent de l'existència de videocàmeres fixes, sense especificar el seu emplaçament, i l'autoritat responsable. El disseny, format i la ubicació de les plaques o rètols (panells) informatius es regulen a través de l'Ordre de 29 de juny de 2001¹⁰⁵, de regulació dels mitjans pels quals s'informa de l'existència de videocàmeres fixes instal·lades per la policia de la Generalitat i les policies locals de Catalunya en llocs públics.

¹⁰⁵ DOGC núm. 3424, de 5 de juliol de 2001.

D'acord amb l'article 3 de l'esmentada Ordre, les plaques informatives poden ser de dos tipus, segons la instal·lació de les videocàmeres fixes sigui responsabilitat de la policia de la Generalitat-mossos d'esquadra o de les policies locals. Quan la instal·lació de les videocàmeres hagi estat sol·licitada per la policia de la Generalitat-mossos d'esquadra, el disseny i les característiques de la placa s'han d'ajustar al model establert a l'annex 1 de l'Ordre. En canvi, quan la instal·lació de les videocàmeres hagi estat sol·licitada per l'alcalde en relació amb les instal·lacions de la policia local del seu municipi, el disseny i les característiques de la placa s'han d'ajustar al model establert en l'annex 2 de l'Ordre. La ubicació de la placa informativa significarà que la zona està vigilada per videocàmeres fixes en un radi de 500 metres.

Per tant, tota persona interessada podrà exercir els drets d'accés i cancel·lació de les gravacions fetes per dispositius fixes o equips mòbils en les quals presumeixi raonablement que hi figura i sol·licitar la cancel·lació de les imatges i veu corresponents si s'escau. Les sol·licituds es dirigiran al responsable de la custòdia de la gravació, el qual podrà denegar-les pels perills que puguin derivar-se per a la defensa de l'Estat, seguretat pública, drets i llibertats de tercers o les necessitats de les investigacions en curs. A les sol·licituds caldrà concretar la pretensió de l'interessat i s'hi hauran de fer constar la població, lloc, dia, hora aproximada i altres circumstàncies que permetin identificar l'escena i el subjecte de la gravació.

Tant les sol·licituds d'accés com les de cancel·lació hauran de resoldre's en el termini de quinze dies amb l'informe previ de l'òrgan encarregat de la custòdia efectiva de les gravacions. Quan no s'hagi dictat resolució expressa en l'esmentat termini, l'interessat podrà entendre desestimada la seva sol·licitud. En el cas de resolució denegatòria es podrà interposar recurs d'alçada davant

el conseller d'Interior, el qual decidirà sobre la procedència de la sol·licitud d'accés o cancel·lació de les imatges i sons. Contra aquesta resolució només es pot interposar recurs contenciós administratiu.

3.3.7.4. Destinació de les gravacions

Les gravacions obtingudes es destruiran en el termini màxim d'un mes a partir de la seva realització, excepte els supòsits que s'esmenten a continuació :

- a) El responsable de la custòdia de les gravacions lliurarà a l'autoritat judicial competent de forma immediata, i en tot cas en el termini màxim de setanta-dues hores a comptar des del moment de la gravació, els suports originals de les gravacions on s'hagin captat imatges o sons que puguin ser perseguibles penalment o que puguin resultar rellevants per a procediments judicials penals oberts.
- b) Es lliuraran a l'autoritat administrativa competent de forma immediata, i en tot cas en el termini màxim de setanta-dues hores, els suports originals de les gravacions on s'hagin captat imatges o sons que puguin constituir un infracció administrativa greu o molt greu a la seguretat pública o que puguin resultar rellevants per a procediments sancionadors administratius oberts en aquest àmbit o per a investigacions policials en curs.

Si una mateixa gravació pot resultar d'interès per a diverses autoritats judicials o administratives, el responsable de la custòdia de les gravacions

podrà ordenar, a petició de l'autoritat judicial o administrativa, la realització de les còpies necessàries. El Procediment Normalitzat de Treball (PNT) sobre videovigilància mòbil del Cos de Mossos d'Esquadra estableix que el responsable de la custòdia ha de trametre a l'Àrea Central de Policia Científica la cinta amb un ofici en què sol·liciti la destrucció de les imatges i sons obtinguts en els supòsits que recullen els articles 5.2 i 6.5 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost. L'Àrea Central de Policia Científica ha d'estendre l'acta de destrucció corresponent i l'ha de trametre al cap de la custòdia, el qual ho farà constar en el llibre registre de protecció i control de la custòdia de les gravacions. Una còpia d'aquesta acta de destrucció haurà de ser tramesa al màxim comandament del Cos de Mossos d'Esquadra i se n'haurà de fer arribar una altra còpia al secretari de la Comissió, sempre a través de l'oficina del màxim comandament del Cos.

La destrucció de les imatges i sons de la cinta original s'ha de fer en el laboratori a través dels serveis audiovisuals de l'Àrea Central de Policia Científica, un cop les divisions i regions policials hagin tramès la cinta a l'Àrea Central de Policia Científica per a la seva destrucció. Quan es compleixi el termini per a la destrucció d'una cinta se n'ha d'anotar el número i la data en l'acta de destrucció. Els serveis audiovisuals de l'Àrea Central de Policia Científica han de remetre una còpia de l'acta al responsable de la custòdia. L'acta original ha de restar sempre als arxius de l'Àrea Central de Policia Científica i com s'indica en el paràgraf anterior, *“una còpia d'aquesta acta de destrucció ha de ser tramesa al màxim comandament del Cos de Mossos d'Esquadra, i se n'ha de fer arribar una còpia al secretari de la Comissió”*.

3.3.8. Control de trànsit

3.3.8.1. Introducció

Si bé la competència sobre trànsit i circulació de vehicles a motor s'atribueix a l'Estat en virtut de l'article 149.1.21 de la Constitució espanyola, l'article 150.2 d'aquest text legal habilita a l'Estat per transferir o delegar a les comunitats autònomes, a través de llei orgànica, facultats corresponents a matèries de titularitat estatal que per la seva pròpia naturalesa siguin susceptibles de transferència o delegació. De fet, ja s'han transferit a diverses comunitats autònomes com són Catalunya i el País Basc competències executives en matèria de trànsit i circulació de vehicles a motor.

En ordre a aquestes previsions, la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, en la seva disposició addicional primera realitza un reconeixement exprés de la competència a aquelles comunitats autònomes amb títols competencials per a la protecció de les persones i béns i per al manteniment de l'ordre públic, per tal d'establir les normes que regulin l'ús de videocàmeres per part de les seves forces policials en el seu territori. En aquest marc normatiu, el Decret 134/1999, de 18 de maig, regula l'autorització i ús de càmeres i altres dispositius per captar i gravar imatges i sons en llocs públics, així com la seva utilització posterior pel que fa al registre, custòdia i destinació de les gravacions obtingudes amb aquests aparells.

3.3.8.2. Autorització de les instal·lacions

En relació amb l'òrgan competent per ordenar la instal·lació i ús dels dispositius citats anteriorment, caldria efectuar una distinció segons es tracti de vies públiques competència dels municipis o bé vies públiques on la regulació del trànsit no estigui atribuïda als municipis.

1. Vies públiques competència dels municipis. Correspondrà la instal·lació i ús dels dispositius dels sistemes de gravació a l'alcalde del municipi respectiu.
2. Vies públiques on la regulació del trànsit no estigui atribuïda als municipis. Correspondrà ordenar la instal·lació i ús dels dispositius al Director del Servei Català del Trànsit en el territori on el Mossos d'Esquadra exerceixin aquesta competència.

A la resolució on s'ordeni la instal·lació i ús d'aquests dispositius de captació i reproducció hi constarà l'òrgan responsable de l'operació de gravació, s'hi identificaran genèricament les vies públiques o els trams d'aquelles que la seva imatge sigui susceptible de ser captada, les mesures tendents a garantir la preservació de la disponibilitat, confidencialitat i integritat de les gravacions o registres obtinguts, així com l'òrgan encarregat de la seva custòdia i de la resolució de les sol·licituds d'accés i cancel·lació. La vigència d'aquesta resolució serà indefinida, en tant no variïn les circumstàncies que la van motivar. L'esmentada resolució haurà de notificar-se a la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància que, si s'escau, i ho estima pertinent podrà emetre informe sobre l'adequació de la resolució als principis generals de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost.

El Decret estableix la possibilitat que no sigui necessària la resolució d'autorització quan s'utilitzin mitjans de captació i reproducció d'imatges de caràcter mòbil amb la finalitat d'assegurar el compliment de la normativa de trànsit i seguretat vial. No obstant això, el Servei Català del Trànsit i/o la Direcció General de Seguretat Ciutadana podran dictar les instruccions i directrius necessàries sobre la seva utilització per part dels agents del cos de la policia de la Generalitat encarregats de la vigilància del trànsit.

3.3.8.3. Responsabilitat sobre les gravacions

Existeix una dualitat de règims per a la custòdia de les gravacions obtingudes a través de la instal·lació de videocàmeres. Per una banda, caldria assenyalar que les gravacions obtingudes amb videocàmeres fixes seran custodiades per la persona que es determini a la resolució d'autorització. Per altra banda, serà responsable de la custòdia de les gravacions obtingudes amb equips mòbils, el cap de la regió policial corresponent als territoris de desplegament de la policia de la Generalitat- mossos d'esquadra o el cap de divisió si les ha realitzat aquest cos policial, i el cap superior de la policia local corresponent de les realitzades per aquesta.

S'exigeix la deguda reserva i confidencialitat per als responsables de la custòdia de les gravacions sobre el contingut d'aquestes, així com pels que hi hagin tingut accés.

3.3.8.4. Principis d'utilització de les videocàmeres

Una qüestió important a considerar és que al Decret 134/1999, de 18 de maig, li seran d'aplicació els principis d'utilització de les videocàmeres continguts a la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost. Concretament, el principi de proporcionalitat en la seva doble versió d'idoneïtat i intervenció mínima. A banda d'aquests principis, s'exigirà l'existència d'un "*risc raonable*" per a la instal·lació de videocàmeres fixes o d'un "*perill concret*" per les mòbils.

D'aquesta forma es requerirà que la gravació duta a terme compregui les imatges i sons que siguin estrictament necessaris pel compliment de les finalitats legítimes, de manera que només s'utilitzi la videocàmera quan resulti adequada a una situació concreta pel manteniment de la seguretat ciutadana.

3.3.8.5. Drets dels ciutadans

3.3.8.5.1. Dret d'accés i cancel·lació de les gravacions

D'acord amb el que disposa l'article 9 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, el Decret català faculta a aquelles persones que considerin de forma raonable que figuren a les gravacions efectuades per videocàmeres perquè puguin formular una sol·licitud dirigida a l'autoritat encarregada de la seva custòdia, per tal d'exercir el dret d'accés a aquestes gravacions i, en conseqüència, sol·licitar la cancel·lació de les imatges i veu corresponents si és necessari (art. 15 Decret català). Pel que fa als requisits que s'exigeixen a

l' hora de formalitzar les sol.licituds, aquests consisteixen en concretar la pretensió que és objecte de la sol.licitud, així com fer constar la població, lloc, dia, hora aproximada i altres circumstàncies que puguin ser rellevants per tal d'identificar els fets.

Malgrat l'existència d'aquest dret, les sol.licituds podran denegar-se pels perills que puguin derivar-se per a la defensa de l'Estat o la seguretat pública, per tal de protegir els drets o llibertats de tercers o les necessitats de les investigacions en curs.

El termini per resoldre les peticions d'accés i cancel.lació és de quinze dies, amb l'exigència d'un informe previ de l'òrgan encarregat de la custòdia efectiva de les gravacions. En el supòsit que no es dicti resolució expressa en l'esmentat termini, l'interessat podrà entendre desestimada la seva sol.licitud. L'interessat podrà interposar recurs d'alçada davant el conseller d'Interior. Per últim, i contra aquesta resolució només podrà interposar-se recurs contenciós administratiu.

3.3.8.5.2. Dret d'informació al públic

Respecte el dret d'informació al públic sobre l'existència de videocàmeres reconegut a l'article 9 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost i els articles 21 i 22 del seu Reglament de desenvolupament i execució, el Reial decret 596/1999, de 16 d'abril, és important plantejar-nos si és d'aplicació a la vigilància, control i disciplina del trànsit en el marc del Decret autonòmic. De la

interpretació que es desprèn del text de la disposició addicional única de l'esmentat Reglament pot deduir-se que els drets dels ciutadans (dret d'informació al públic de l'existència de videocàmeres fixes i els drets d'accés i cancel.lació) seran aplicables al trànsit. En conseqüència, les videocàmeres o altres mitjans de captació i reproducció d'imatges instal.lats per la vigilància, control i disciplina del trànsit es sotmetran al procediment d'informació al públic.

3.3.8.6. Informe del Síndic de Greuges corresponent a l'any 2003 i la videovigilància en el trànsit

L'informe del Síndic de Greuges corresponent a l'any 2003 presentat al Parlament de Catalunya¹⁰⁶ realitza diverses reflexions sobre la videovigilància en el trànsit. La regulació d'aquesta matèria és molt escassa i l'informe del Síndic es centra fonamentalment en la falta d'informació al públic sobre l'existència d'aquestes videocàmeres, en l'absència d'informes de la Comissió de Control de Dispositius de Videovigilància i el règim de control, custòdia i destí de les gravacions.

¹⁰⁶ Informe del Síndic de Greuges de l'any 2003 presentat al Parlament de Catalunya (BOPC núm. 34, de 19 de març de 2004).

L'ús dels dispositius de videovigilància en el trànsit és cada vegada més utilitzat per les diferents administracions públiques tant en vies urbanes com interurbanes. En una de les darreres reformes del Reial decret legislatiu 339/1990, de 2 de març, pel qual s'aprova el text articulat de la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària¹⁰⁷ s'incorpora una previsió molt novedosa en l'article 77.1 que permet notificar la denúncia en un moment posterior a l'acte que la justifica, quan l'autoritat hagi tingut coneixement dels fets a través de mitjans de captació i reproducció d'imatges que permetin la identificació el vehicle. En aquests casos, la presència de l'agent al lloc de la infracció per formular la denúncia no serà imprescindible.

Per altra banda, el Síndic destaca l'acord de data 13 de març de 2002 al qual va arribar la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància sobre les sol·licituds d'informe efectuades per aquesta en expedients sobre la instal·lació de videocàmeres en vehicles per al control del trànsit. En l'esmentat acord s'arriba a la conclusió que si bé l'apartat 6 de la disposició addicional segona del Decret 134/1999, de 18 de maig, preveu que no serà necessària la resolució d'autorització quan s'utilitzin mitjans de captació i reproducció d'imatges de caràcter mòbil per assegurar el compliment de la normativa de trànsit, en sentit estricte es pot entendre que la instal·lació de videocàmeres en vehicles requereix de l'autorització expressa del Servei Català de Trànsit o dels alcaldes. A més, es pot interpretar que no resta exclosa la possibilitat d'instal·lar aquest tipus de càmeres en vehicles no policials com poden ser els autobusos, etc., sempre que el control o la utilització de les imatges es realitzi per part de les forces i cossos de seguretat.

¹⁰⁷ BOE núm. 63, de 14 de març de 1990.

Recolza aquesta interpretació el fet que, d'acord amb la Llei orgànica, la utilització de videocàmeres mòbils en l'àmbit de la seguretat ciutadana està sotmesa a autorització expressa, excepte supòsits de màxima urgència i sempre que les circumstàncies del cas impedeixin l'obtenció a temps de l'autorització preceptiva en cada cas. La Comissió de Control dels Dispositius de la Videovigilància de Catalunya entén que la instal·lació de videocàmeres en vehicles per al control del trànsit requereix d'autorització expressa emesa per part de l'autoritat competent i aquesta haurà de ser comunicada a la Comissió, per tal que si ho estima pertinent emeti l'informe sobre l'adequació de la resolució als principis de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost.

Per altra banda, la Comissió entén que el deure d'informar el públic sobre l'existència de videocàmeres (art. 9.1 Llei orgànica i art. 11 Decret català) s'enuncia amb referència a les instal·lacions fixes de videovigilància. En canvi, la utilització de les videocàmeres mòbils instal·lades en vehicles policials per a la vigilància del trànsit resta exclosa de l'àmbit material d'aplicació dels esmentats preceptes. Malgrat aquestes consideracions, en l'Informe de l'any 2003 del Síndic de Greuges presentat al Parlament de Catalunya, es recomana senyalitzar la presència de radars en les carreteres catalanes, ja que *“l'aplicació d'aquestes tecnologies ha d'anar més enllà de la constatació d'infraccions i ha de tenir com a prioritat dissuadir conductes perilloses dels conductors”*. El Síndic considera que aquests dispositius de control de trànsit s'han de cenyir al règim comú de les videocàmeres fixes, cosa que implica advertir la seva instal·lació. Per altra banda, aquest considera que donar publicitat a la presència de radar, a més de dissuadir els conductors de conductes perilloses, també és necessari perquè els ciutadans puguin exercir els drets d'accés i cancel·lació d'enregistraments, cosa que no podran fer si no són informats de l'existència d'un dispositiu.

3.3.8.7. Controls fotogràfics als semàfors, càmeres de vídeo i radars

Un dels grans objectius del Pacte per a la Mobilitat promogut per part l'Ajuntament de Barcelona, el juliol de 1998, consistia en millorar la seguretat viària. Dins el marc de les actuacions dutes a terme l'any 2000 es va realitzar un anàlisi detallat de les dades sobre accidentalitat en el trànsit a la ciutat de Barcelona, el qual indicava que la desobediència dels semàfors era la segona causa dels accidents produïts a la ciutat (1.449 sobre un total de 12.907). La preocupació per reduir aquest tipus d'indisciplina viària va dur als responsables de Mobilitat de l'Ajuntament de Barcelona, a la primavera de 2002, a posar en marxa el projecte "*Control fotogràfic als semàfors*" a diverses cruïlles de la ciutat. Aquest sistema, el qual funciona actualment amb plena eficàcia, va consistir en instal·lar càmeres fotogràfiques i/o de vídeo per enregistrar els vehicles que passaven els semàfors en vermell.

El control fotogràfic permet l'obtenció de la imatge del vehicle abans de passar el semàfor en vermell i una vegada l'ha superat identifica el vehicle, la matrícula, el semàfor i el dia i hora de la infracció. Aquest control es pot realitzar de forma contínua les vint-i-quatre hores del dia, els tres cents seixanta-cinc dies de l'any. L'efecte dissuasiu del sistema fa que els conductors respectin el semàfor vermell, i això incideix directament en la millora de la seguretat viària i la reducció d'accidents. L'objectiu prioritari d'aquest projecte no consisteix en sancionar, sinó millorar la seguretat viària de la ciutat. Per aquest motiu, les cruïlles que compten amb aquest tipus de controls fotogràfic estan àmpliament senyalitzades. El què es pretén bàsicament consisteix en potenciar l'efecte dissuasori per evitar la indisciplina i, en últim cas, sancionar aquelles conductes irregulars que posen en perill la seguretat de la resta de ciutadans.

Per tal de poder avaluar l'eficàcia del projecte de foto-control als semàfors es va dur a terme inicialment, en una primera fase, en set cruïlles de la ciutat de Barcelona, les quals presentaven l'índex més alt d'accidentalitat i reünien les condicions físiques que possibilitaven la instal.lació d'aquest tipus de tecnologia. A conseqüència de l'èxit del sistema, l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat va instal.lar diverses càmeres de vídeo en alguns dels punts negres del Trambaix per tal de poder identificar aquells conductors que realitzessin girs indeguts.

La utilització de càmeres per detectar els conductors que passen els semàfors en vermell va començar a Austràlia durant els anys vuitanta i posteriorment es va estendre a Singapur i al Regne Unit. L'any 1996 l'Estat de Califòrnia va introduir aquest element de control dins la legislació sobre disciplina viària. Des d'aleshores ençà hi ha hagut un ampli desplegament en altres països com Canadà, Brasil, o Holanda.